

Initiatiefplan Zonnepark Bankhoef



Een plan van Energiecoöperatie Leur e.o. en duurzaam energiebedrijf Pure Energie

Juni 2020



**Energiecoöperatie
Leur e.o.**

Inhoud

Inleiding	3
Introductie van het initiatief	4
Initiatiefnemers	7
Wat draagt Zonnepark Bankhoef bij aan de gemeente Wijchen?	10
Omgevingsdialoog	12
Landschappelijke analyse en inpassingsontwerp.....	36
Levenscyclusplan	40
Draagvlak en participatie.....	44
Bijlagen	47

Inleiding

Energiecoöperatie Leur e.o. en duurzaam energiebedrijf Pure Energie hebben een plan voor een zonnepark in een gebied langs de snelweg A50, ten noorden van Knooppunt Bankhoef nabij Leur in de gemeente Wijchen. De naam hiervan is Zonnepark Bankhoef. In dit plan geven we informatie over het initiatief en vooral over hoe Energiecoöperatie Leur e.o. en Pure Energie dit initiatief in samenspraak met de omgeving willen realiseren.

De komende hoofdstukken lichten we toe wat het initiatief inhoudt, wat de stand van zaken is en welke stappen nog worden gezet. Als rode draad door ons plan loopt de betrokkenheid van de omgeving. Energiecoöperatie Leur e.o. en Pure Energie hechten daar veel waarde aan en er is op verschillende manieren invulling aan gegeven.

Dit initiatiefplan volgt qua opbouw hoofdzakelijk het toetsingskader zoals genoemd in de 'Leidraad Zonne-energie gemeente Wijchen' van maart 2020. Dat betekent dat we toelichting geven op:

- Omgevingsdialoog.
- Landschappelijke analyse en inpassingsontwerp.
- Levenscyclusplan.
- Draagvlak en participatie.

Daarnaast zijn in aanvulling op deze criteria enkele hoofdstukken en bijlagen toegevoegd om een zo compleet mogelijk beeld te geven van dit initiatief.

Introductie van het initiatief

De locatie van het beoogde Zonnepark Bankhoef is gelegen parallel aan de snelweg A50. Het gebied ligt ten westen van Leur en ten oosten van de snelweg, in de gemeente Wijchen. Aan de zuidkant bevindt zich Knooppunt Bankhoef en aan de noordkant de kern Hernen. Op onderstaande plattegrond is het plangebied geel gemarkeerd.



Afbeelding: in het geel gemarkeerde gebied is Zonnepark Bankhoef beoogd.

Zonnepark van 25 hectare

De locatie valt op gronden die in eigendom zijn van de eigenaren van landgoed De Heerlijkheid, maar de locatie zelf behoort niet tot het landgoed. Er is een overeenkomst met de grondeigenaren om de gronden te mogen gebruiken voor het zonnepark. Het initiatief bestaat uit een zonnepark met een bruto-oppervlakte van 25 hectare. Hiervan wordt 25 procent gebruikt voor landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen (zie ook kader). Dat betekent dat we netto maximaal 18,75 hectare aan zonnepanelen plaatsen.

Grote bijdrage aan doelstelling Wijchen

Met Zonnepark Bankhoef kan de gemeente Wijchen haar doelstelling – 30 hectare zonneparken in 2023 – nagenoeg geheel realiseren. Ten noorden van Hernen wordt immers een zonnepark van netto 9 hectare gerealiseerd waardoor deze twee zonneparken samen goed zijn voor netto bijna 28 hectare aan zonnepanelen. Het voordeel hiervan is dat er geen andere locaties in de gemeente nodig zijn om de ambitie te behalen en versnippering van het

25 procent voor landschap en ecologie

ECL en Pure Energie vinden het belangrijk dat het zonnepark goed landschappelijk wordt ingepast en dat er ruimte is voor ecologische verbetermaatregelen. Daarom leggen zij zichzelf op dat 25 procent van het plangebied niet wordt bebouwd met zonnepanelen, maar wordt gebruikt voor landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen. Dit sluit ook aan bij de landelijke gedragscode Zon op Land waarin dit als uitgangspunt is genomen. Samen met de omgeving van Zonnepark Bankhoef bepalen we welke maatregelen we nemen op het gebied van landschap en ecologie.

Website zonnepark

Meer informatie staat op de website:

www.zonneparkbankhoef.nl

landschap wordt beperkt. Dit draagt eraan bij dat de acceptatie van zonneparken in de samenleving behouden blijft.

Passend bij het landschap

Het gebied is geen beschermd natuur- of cultuurgebied, wordt momenteel gebruikt als landbouwgrond en ligt vlakbij grootschalige infrastructuur (de snelweg A50, knooppunt Bankhoef en de Hernenseweg). Op onderstaande satellietfoto is

de locatie en de omgeving goed te zien.



Afbeelding: het plangebied (aangegeven met de gele lijn) met in het westen de snelweg de A50, in het oosten de Hernenseweg en de kern Leur en in het noorden de kern Hernen.

In Nederland worden wind- en zonne-initiatieven veelal gerealiseerd in de buurt van en parallel aan grootschalige infrastructuur. Aansluiten bij grootschalige infrastructuur is bijvoorbeeld één van de suggesties vanuit het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie aan de verschillende RES-regio's voor de inpassing van wind- en zonneparken. Aansluiten bij infrastructuur zoals snelwegen zorgt voor herkenbaarheid. Ook draagt het eraan bij dat andere locaties in de regio met hoogwaardige culturele, ecologische of landschappelijke elementen (deels) worden ontzien.

Regionale Energiestrategie

Zonnepark Bankhoef draagt met de productie van veel duurzame elektriciteit substantieel bij aan de doelstelling van de Regionale Energiestrategie (RES) Arnhem – Nijmegen.

De RES Arnhem – Nijmegen hanteert een afwegingskader bij de zoektocht naar gebieden voor windmolens en zonneparken. Er wordt gestreefd naar een balans tussen energieopbrengst, ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijke acceptatie, kostenefficiënte van het elektriciteitsnetwerk, mogelijkheden om te koppelen met andere maatschappelijke opgaven en ruimte in het beleid. ECL en Pure Energie zijn van mening dat er bij Zonnepark Bankhoef balans is tussen deze thema's. Het zonnepark levert een substantiële bijdrage aan de productie van duurzame energie, kan goed in het landschap worden geïntegreerd en kan rekenen op constructieve reacties vanuit de omgeving.

Samenwerkingsovereenkomst

Energiecoöperatie Leur e.o. (ECL) en duurzaam energiebedrijf Pure Energie zijn gezamenlijk de initiatiefnemers van Zonnepark Bankhoef. Zij hebben hiervoor op 3 juni 2020 een samenwerkingsovereenkomst gesloten. Hierin ligt vast dat ECL en Pure Energie op basis van gelijkwaardigheid het plan ontwikkelen en dat zowel ECL als Pure Energie 50 procent van het zonnepark in eigendom kan krijgen. Meer hierover staat in het hoofdstuk 'Draagvlak en participatie'. ECL en Pure Energie dienen daarom samen dit initiatiefplan in. Hieronder stellen ECL en Pure Energie zich nader voor.

De samenwerkingsovereenkomst is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

Initiatiefnemers

Energiecoöperatie Leur e.o.

Energiecoöperatie Leur e.o. (ECL) is in mei 2015 opgericht, als uitvloeisel van het initiatief Energiek Leur. Tot op heden zijn we de enige energiecoöperatie in de gemeente en niet zonder succes.

We zijn klein begonnen. Met een zonneakker van 200 panelen in de weide van woonzorgboerderij De Hagert in Leur (zie foto) realiseerden we ons eerste project. Onze leden hebben zelf hun zonnepaneel de weide ingedragen en geïnstalleerd. We hebben nu (juni 2020) 151 leden die bijna uitsluitend uit de gemeente Wijchen komen.



**Energiecoöperatie
Leur e.o.**



*De zonneakker bij
woonzorgboerderij
De Hagert*

Ongeveer een half jaar na het eerste project is het zonnedak op sociaal, cultureel en educatief centrum 't Mozaïek in bedrijf genomen en in 2017 het zonnedak op Sportcentrum Arcus. Deze zonnedaken zijn in nauwe samenwerking met de gemeente Wijchen gerealiseerd. De gemeente is immers eigenaar van de beide gebouwen. Hierdoor hebben we een goed relatie opgebouwd en zijn we een vaste partner geworden in de plannen voor de energietransitie in de gemeente.

We hebben recent nog twee gebouwen die in beheer van de gemeente zijn van zonnepanelen voorzien. De multifunctionele accommodatie De Suikerberg en het wijkcentrum 't Achterom leveren vanaf juni 2020 groene elektriciteit, waardoor de gemeente weer een stukje duurzamer is geworden. Al deze projecten zijn gefinancierd met geld uit de directe omgeving van onze leden. Zij plukken hier

de vruchten van. Al deze ECL-projecten bij elkaar leveren voor bijna 300 huishoudens elektriciteit komend jaar.

De voornaamste activiteiten en doelen van de energiecoöperatie zijn:

- Het produceren van duurzame energie, direct of indirect, ten behoeve van de leden of andere afnemers.
- Het leveren van duurzame energie.
- Het stimuleren en (helpen) realiseren van energiebesparing in de ruimste zin van het woord.
- Het leveren van een bijdrage aan de lokale energietransitie en het vergroten van het duurzaamheidsbewustzijn binnen de lokale gemeenschap in het algemeen, en met de samenwerking tussen leden in het bijzonder.
- Het stimuleren van het leveren van duurzame, (ook) lokaal opgewekte energie in de omgeving van Leur, gemeente Wijchen.
- Het is de bedoeling dat de Energiecoöperatie Leur e.o. in de toekomst nog meer verschillende lokale duurzame energieprojecten zal initiëren. Des te meer leden de coöperatie heeft, des te groter de kans daarop is.

ECL vindt het van belang dat bij grootschalige duurzame-energieprojecten ook de mensen in de omgeving betrokken worden en dat dit dus niet alleen een zaak van de overheid en een professionele ontwikkelaar is. Door een vinger in de pap te hebben, kunnen onze leden - die over het algemeen uit de omgeving komen - invloed uitoefenen op de wijze waarop een zonnepark in het landschap wordt ingepast en op de financieel-economische keuzes die bij een dergelijke ontwikkeling gemaakt dienen te worden.

Namens ECL zijn Allard van Krevel (voorzitter) en Joep van Doornik (bestuurslid) lid van het projectteam voor Zonnepark Bankhoef. Zij houden uiteraard nauwe afstemming met het volledige bestuur en de leden van ECL. Kijk voor meer informatie over ECL op www.energiecooperatieleur.nl.



Allard van Krevel



Joep van Doornik

Pure Energie

Pure Energie is een duurzaam energiebedrijf, gevestigd in Enschede. Al 25 jaar werkt het bedrijf aan de verduurzaming van Nederland door eigen windmolens en zonneparken te realiseren. Iedereen, zowel particulier als zakelijk, kan de groene stroom uit deze windmolens en zonneparken afnemen door klant te worden van Pure Energie. Zo heeft Pure Energie kennis van alle facetten: van locatieonderzoek, planologische procedure en omgevingsproces tot bouw en beheer van de windmolens en zonneparken en het leveren van de groene stroom. Inmiddels levert Pure Energie ook zonnepanelen aan bedrijven en particulieren.





Afbeelding: de patrijs

Pure Energie levert klanten alleen de stroom die het zelf opwekt met de eigen windmolens en zonneparken die alleen in Nederland staan. Daarom is Pure Energie als enige zeven jaar achter elkaar uitgeroepen tot groenste energieleverancier van Nederland in een onderzoek van de Consumentenbond, WISE, Greenpeace en Natuur & Milieu (www.pure-energie.nl).

Inspiratie voor Zonnepark Bankhoef

Eén van de projecten van Pure Energie is Zonnepark Onder Ons in De Krim (gemeente Hardenberg). Dit zonnepark is een inspiratiebron voor Zonnepark Bankhoef, omdat er in het ontwerp veel aandacht is voor landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen. Met name de patrijs is hier, in samenspraak met een lokale ecooloog, als uitgangspunt genomen voor het ontwerp. Zonnepark Onder Ons is op 12 mei 2020 door de gemeenteraad van Hardenberg met algemene stemmen vergund.

Namens Pure Energie zijn Henk Schoonvelde (projectleider), Frank Schothuis (adviseur vergunningen) en Matthijs Oppenhuizen (omgevingsmanager) lid van het projectteam van Zonnepark Bankhoef.



Henk Schoonvelde



Frank Schothuis



Matthijs Oppenhuizen

Wat draagt Zonnepark Bankhoef bij aan de gemeente Wijchen?

Volgens ECL en Pure Energie draagt Zonnepark Bankhoef op verschillende manieren bij aan de gemeente Wijchen.

1. Veel duurzame elektriciteit

De gemeente Wijchen wil in 2040 energieneutraal zijn. Daarvoor zijn, zoals onder andere vastgelegd in het Energieplan 'Samen naar een duurzaam Wijchen' uit 2018 van de gemeente Wijchen, veel maatregelen nodig: energie besparen, systeemverandering en duurzame energiebronnen gebruiken. Langs die drie sporen moet worden gewerkt om de benodigde versnelling in de energietransitie te behalen, zo stelt het Energieplan. Bij het opwekken van duurzame energie is het geen keuze tussen bijvoorbeeld zonne- of windenergie, maar is de inzet van allebei nodig, aangevuld met onder andere bodemwarmte en biomassa. Zowel zonnepanelen op daken als groot- en kleinschalige grondgebonden zonneparken zijn nodig, net zoals windmolens onmisbaar zijn. Het is en-en-en. Daarom heeft Wijchen als tussendoel om in 2023 minimaal 30 hectare aan zonneparken te hebben gerealiseerd.

Zonnepark Bankhoef in cijfers

Bruto 25 hectare

Netto 18,75 hectare

Circa 18 miljoen kWh per jaar

Circa 10 procent van elektriciteitsgebruik in gemeente Wijchen

Productie en aandacht voor landschap en ecologie hand in hand

Zonnepark Bankhoef levert een substantiële bijdrage aan deze energieneutraliteit. ECL en Pure Energie werken volgens de op 13 november 2019 ondertekende Gedragscode Zon op Land van branchevereniging Holland Solar (zie bijlage). Dit houdt onder andere in dat een zonnepark een



verbetering voor de landschappelijke- en natuurwaarde van het gebied tot gevolg moet hebben. Bij de uitwerking van de inrichting en vormgeving van een zonnepark houden ECL en Pure Energie hier rekening mee. ECL en Pure Energie gaan uit van een zuid-opstelling met voldoende ruimte tussen de stellingen panelen (circa 2 meter). Hierdoor is er meer ruimte tussen de zonnepanelen en de grond waarbij door de lichtinval en water op de bodem ondergroei mogelijk is. Hierdoor kan het plangebied dubbel worden gebruikt, bijvoorbeeld door middel van

ecologische gebiedseigen maatregelen. De invulling van het dubbelgebruik bepalen ECL en Pure Energie nadrukkelijk samen met de omgeving.

Circa 10 procent van elektriciteitsgebruik in de gemeente Wijchen

Conform de gedragscode Zon op Land wordt 25 procent van de beschikbare oppervlakte niet bebouwd met zonnepanelen, maar wordt dit deel gebruikt voor landschappelijke inpassing en ecologische verbeteringen. Dat resulteert in een zonnepark met netto maximaal 18,75 hectare aan zonnepanelen. Ongeveer 6 hectare van het plangebied krijgt een invulling met natuurwaarden. Door de ligging aan en nabij gebieden die onderdeel zijn van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) versterkt het zonnepark de natuurwaarden in de omgeving. Een zonnepark van netto 18,75 hectare wekt per jaar circa 18 miljoen kilowattuur (kWh) op. In 2018 werd in de gemeente Wijchen 172 miljoen kWh gebruikt. Met een opbrengst van 18 miljoen kWh per jaar dekt Zonnepark Bankhoef circa 10 procent van het huidige elektriciteitsgebruik in de gemeente.

2. Vliegwielen voor nieuwe initiatieven

Zonneparken zijn zeer geschikt voor financiële participatie van de omgeving en ECL en Pure Energie bieden hier graag ruimte voor. Via lidmaatschap van de energiecoöperatie kunnen inwoners mede-eigenaar worden van het zonnepark en zo een rendement halen op de persoonlijke investering die zij doen hierin.

Gebruikelijk bij een dergelijke vorm van financiële participatie is dat tevens een deel van het rendement van het zonnepark wordt besteed aan projecten waar in het gebied behoefte aan is. Ook daarover beslissen de leden van onze coöperatie. ECL en Pure Energie zien hierin kansen: het rendement van



het zonnepark wordt gebruikt voor bestaande of nieuwe duurzame initiatieven in de omgeving. Zijn er duurzaamheidsprojecten die inwoners wel willen uitvoeren, maar die zij niet kunnen realiseren vanwege bijvoorbeeld een tekort aan financiële middelen? Denk daarbij aan het isoleren van woningen. Wellicht kan de coöperatie via het zonnepark daaraan een bijdrage leveren.

3. Samenwerking

Samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en overheid is onontbeerlijk om de transitie naar een duurzame energievoorziening te laten slagen. Dat is nodig bij het vaststellen van beleid, maar ook zeker om concrete projecten zoals een zonnepark te kunnen realiseren. ECL en Pure Energie nodigen daarom iedereen in de omgeving uit om hierbij betrokken te



zijn, om het initiatief samen te realiseren. Er is al een actieve werkgroep aan de gang.

Meer hierover staat in het hoofdstuk 'Omgevingsdialoog'.

Op deze manier kan het zonnepark ook een leerproces zijn voor ECL, Pure Energie, de omgeving en de gemeente Wijchen. Hoe pakken we grootschalige energieprojecten aan? Wat werkt wel en wat niet? Hoe worden alle relevante stakeholders bij het initiatief betrokken? Bij wie of wat ligt welke verantwoordelijkheid?

Omgevingsdialoog

Omgevingsanalyse

De grondeigenaren – de familie Van Verschuier –, ECL en Pure Energie hechten veel waarde aan het landschap in de omgeving van Hernen, Leur en De Heerlijkheid Leur en doen er veel voor om dit te behouden.

De locatie van het beoogde zonnepark is nu in gebruik als landbouwgrond en ligt tussen de drukke A50 en de provinciale weg N845 (Hernenseweg). Het zonnepark op deze locatie tast de uitstraling en beleving van het landschap in de ruimere omgeving en van De Heerlijkheid Leur niet aan.



Een visualisatie van Zonnepark Bankhoef vanaf de A50. Belangrijk om hierbij te vermelden, is dat hier nog geen landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen in zijn verwerkt.

Het inpassingsplan geeft ruimschoots aandacht aan een goede inpassing van het zonnepark in het gebied en de reeds aanwezige landschappelijke elementen. Dit draagt eraan bij dat de impact op het landschap zo beperkt mogelijk is. De familie Van Verschuier vindt het ook erg belangrijk dat het zonnepark met groen wordt omzoomd. Dat is dan ook op uitdrukkelijk verzoek van de familie Van Verschuier verwerkt in het inpassingsplan.

De bosschages ten noorden (zie foto) en zuidoosten van het plangebied zijn onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk (GNN) Natuurnetwerk Gelderland. Het plangebied zelf is aangeduid als 'Ecologische verbindingszone: Water als verbinder'. Hierbij wordt in het inpassingsplan ingezet op zowel natte als droge verbindingen.



De afweging die de familie Van Verschuier, ECL en Pure Energie maken, is dat dit zonnepark eraan bijdraagt dat het gewaardeerde landschap in en rond Hernen, Leur en De Heerlijkheid Leur behouden blijft en de flora en fauna versterkt.

Bestaande bosschages en bomen zoals aan de zuid-, oost en noordkant onttrekken het plangebied reeds nu al aan het zicht. Vanuit de kernen Hernen en Leur is er geen zicht op het zonnepark. Zelfs aan de rand van Leur, vanaf de Hernenseweg, is in de huidige situatie het zicht op het plangebied al beperkt of volledig weggenomen. Dit wordt versterkt voor de landschappelijke inpassing die wordt toegepast rondom het zonnepark. Daardoor is de conclusie van de familie van Verschuier, ECL en Pure Energie dat dit zonnepark de omgeving en het landschap niet aantast.



Bestaande bosschages en bomen onttrekken het plangebied reeds aan het zicht, zoals hier vanaf de Hernenseweg aan de zuidkant van het plangebied.

Ook aan de oostzijde is er door bestaande begroeiing en de indeling van het gebied vanaf de Hernenseweg op slechts een bepaald aantal plekken rechtstreeks zicht op het plangebied.



Omgevingsdialoog

Inleiding

ECL en Pure Energie vinden het belangrijk dat de omgeving vanaf een vroegtijdig stadium nauw betrokken is bij Zonnepark Bankhoef, zowel in het proces als financieel. Een zonnepark is namelijk een verandering in de woon-, leef- en werkomgeving van omwonenden, maatschappelijke organisaties en bedrijven. ECL en Pure Energie beseffen dat en weten dat de omgeving deze verandering beter kan accepteren als er betrokkenheid is bij de planvorming en er financiële meerwaarde is voor de omgeving. Dat vergroot de betrokkenheid bij het zonnepark waardoor minder mensen het als een gebiedsvreemde ontwikkeling ervaren.

ECL en Pure Energie hebben reeds veel gedaan om de omgeving te informeren en te betrekken, met resultaat. Dit hoofdstuk licht dat nader toe, aan de hand van de aspecten in het toetsingskader in de 'Selectieleidraad Zonne-energie gemeente Wijchen'.

Wijze waarop omgevingsdialoog met bewoners en belanghebbenden is vormgegeven

Stakeholdersoverzicht en project- en participatieplan

Als eerste stap maakte Pure Energie in samenspraak met ECL inzichtelijk wat de omgeving van het beoogde zonnepark is. Welke omwonenden, maatschappelijke organisaties, bedrijven, overheden en andere belanghebbenden moeten hierover worden benaderd? Dat leidde tot een stakeholdersoverzicht en een project- en participatieplan (beide als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan, het stakeholdersoverzicht is geanonimiseerd vanwege privacyregels in de AVG). Dit project- en participatieplan – opgesteld eind 2019 - was een belangrijke onderlegger voor Pure Energie om in nauw contact met ECL de omgevingsdialoog te starten en om de omgeving te laten participeren – zowel in het proces als financieel.

Communicatiemiddelen

Tegelijkertijd met het project- en participatieplan werden eind 2019 meerdere communicatiemiddelen voorbereid. Dat zijn:

- Projectwebsite www.zonneparkbankhoef.nl.
Nieuws, informatie over het initiatief, de initiatiefnemers, zonneparken, effecten van zonneparken op de omgeving.
- E-mailadres info@zonneparkbankhoef.nl.
- Digitale nieuwsbrief.
Per mail, aanmelden via website.
- Brief die huis aan huis wordt verspreid.
- Mails aan maatschappelijke organisaties, overheden en bedrijven.
- Persbericht.
- Openbare informatiebijeenkomst.
- Visualisaties.



Werkgroep

Een belangrijk onderdeel van de omgevingsdialoog is de werkgroep die op initiatief van ECL en Pure Energie is ingericht. Vanaf het bekendmaken van het initiatief is deze werkgroep onder de aandacht gebracht, zoals onder andere te lezen is in de brief van 29 januari 2020 (zie bijlage) en in nieuwsbrieven. Een uitgebreidere beschrijving van de doelen en uitgangspunten van de werkgroep staat in het project- en participatieplan (zie ook bijlage).

Kort samengevat bespreken inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven in de werkgroep

Werkgroep: belangrijk, maar niet het enige

De inbreng van de werkgroep is belangrijk, maar telt wat ECL en Pure Energie betreft niet als enige. ECL en Pure Energie betrekken ook de overige inbreng die tot nu toe is ontvangen bij het maken van het concrete plan. Dat zijn onder andere opmerkingen gemaakt tijdens de informatieavond, ontvangen e-mails en gesprekken met omwonenden. Inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven kunnen blijvend contact opnemen met ECL en Pure Energie met vragen, opmerkingen en suggesties. Deelname aan de werkgroep is daarvoor geen vereiste.

welke wensen, vragen of zorgen er zijn met betrekking tot het zonnepark. Vervolgens onderzoeken zij, ECL en Pure Energie samen of en hoe daar in het plan aan tegemoet kan worden gekomen. Er is inmiddels een werkgroep ingericht met deelname van Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur, IVN Rijk van Nijmegen, ECL en omwonenden uit Hernen en Wijchen. Met deze groep wordt verder

gesproken over de invulling van het concrete plan, bijvoorbeeld over landschappelijke inpassing.

Logboek communicatie en participatie

Nadat het project- en participatieplan, het stakeholdersoverzicht en de communicatiemiddelen gereed waren, begon Pure Energie in samenspraak met ECL met het informeren en betrekken van de omgeving. Aan de hand van een logboek maken ECL en Pure Energie hieronder inzichtelijk hoe de omgeving is en wordt betrokken bij de planvorming voor Zonnepark Bankhoef.

- **25 oktober 2019: Project- en participatieplan gedeeld met ECL**

Pure Energie stelt een lokale energiecoöperatie - of andere entiteit waarin de omgeving is verenigd – in de gelegenheid mede-initiatiefnemer te worden. Op die manier kan de omgeving meedoen in het zonnepark en er mede-eigenaar van worden. Pure Energie heeft hiervoor contact opgenomen met ECL om de mogelijkheden voor een samenwerking te verkennen. Het project- en participatieplan is voor ECL een introductie op het initiatief en geeft inzicht over hoe het initiatief – en dan met name de proces- en financiële participatie – kan worden vormgegeven. Ook is Pure Energie benieuwd wat ECL van dit project- en participatieplan vindt en of er opmerkingen of aanvullingen op zijn.

- **5 november 2019: Project- en participatieplan gedeeld met Leefbaarheidsgroep**

De Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur is een belangrijk orgaan in Hernen en Leur. De Leefbaarheidsgroep vertegenwoordigt niet de mening van de inwoners, maar wil met name faciliteren dat inwoners hun mening kunnen geven en geeft aan wat er speelt onder inwoners. De Leefbaarheidsgroep heeft ook ervaring met het zonnepark dat ten noorden van Hernen wordt aangelegd. Pure Energie is mede benieuwd naar de leerpunten van de Leefbaarheidsgroep uit het proces voor dat zonnepark en of daarmee bijvoorbeeld het project- en participatieplan voor Zonnepark Bankhoef kan worden verbeterd.

- **9 december 2019: Gesprek met Leefbaarheidsgroep Hernen - Leur**

Vertegenwoordigers van de Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur en Pure Energie hebben een gesprek. Het doel is kennismaken, meer toelichting te geven op het initiatief en de reactie van de Leefbaarheidsgroep op het voorgestelde proces zoals beschreven in het project- en participatieplan op te halen. Het is een open gesprek en met name de vertegenwoordigers van de Leefbaarheidsgroep stellen vragen en geven advies. Deze vragen, aandachtspunten en adviezen gaan over:

- Hoeveel ervaring heeft Pure Energie met zonneparken?
- Hoe gaat Pure Energie om met het feit dat er landbouwgrond wordt gebruikt? Met name ZLTO heeft daar een standpunt over.
- Leur is beschermd dorpsgezicht; wat is de impact van het zonnepark daarop?
- Een sentiment dat volgens de Leefbaarheidsgroep kan spelen, is dat Leur en Hernen in de ogen van inwoners al veel te verduren heeft: de snelweg A50, een gasleiding, het zonnepark ten noorden van Hernen, hoogspanningskabels en dergelijke. Mensen kunnen reageren: genoeg is genoeg.
- Wat zijn de ideeën voor landschappelijke inpassing?
- Wat als er veel weerstand is? Hoe gaat Pure Energie daarmee om?
- Het is belangrijk om rekening te houden met de Ecologische Hoofdstructuur.
- De grondeigenaren hechten veel waarde aan het huidige landschap, maar werken nu wel mee aan een zonnepark. Dat kan vragen oproepen bij inwoners.
- Wat wordt verwacht van de Leefbaarheidsgroep?
- De Leefbaarheidsgroep spreekt uit samen te willen optrekken en waar mogelijk te helpen het gesprek met de omgeving op gang te brengen.
- Advies: informatieavonden kunnen het beste in De Mijlpaal worden gehouden.

De Leefbaarheidsgroep en Pure Energie spreken af contact te houden en wisselen nog informatie uit. De aanpak zoals beschreven in het project- en participatieplan kan op goedkeuring van de Leefbaarheidsgroep rekenen.

- **16 december 2019: gesprek tussen bestuur ECL en Pure Energie**

Er is een gesprek tussen het bestuur van ECL en Pure Energie. Aanleiding hiervoor is het project- en participatieplan, het voorgestelde proces daarin en de mogelijkheid voor de energiecoöperatie om mede-eigenaar te worden van het zonnepark. Het bestuur staat positief tegen over het project- en participatieplan en het voorgestelde proces. Ook is het bestuur zeker geïnteresseerd in deelname in het zonnepark, maar het voornaamste vraagstuk is de schaalgrootte daarvan. De coöperatie kiest tot op heden bewust voor kleinschaligere projecten om de risico's in tijd en geld beheersbaar te houden. Het gesprek gaat met name over dat aspect: hoe kan de coöperatie meedoen zonder dat de risico's te groot zijn? Zowel de coöperatie als Pure Energie hebben contacten met EnergieSamen, de koepelorganisatie van energiecoöperaties in Nederland. Deze organisatie kan de coöperatie daarbij professionele hulp bieden, is de verwachting die tijdens het gesprek wordt uitgesproken.



Bestuur positief tegenover Zonnepark Bankhoef
Enkele uren na het gesprek stuurt het bestuur van de energiecoöperatie een mail aan Pure Energie met de boodschap dat het bestuur eensluidend positief tegenover het initiatief staat. Het bestuur krijgt graag advies hoe de coöperatie op een verantwoorde manier kan meedoen in het zonnepark. Naar aanleiding daarvan wordt contact opgenomen met EnergieSamen. Na enkele gesprekken in de maanden daarna tussen de

coöperatie en EnergieSamen is er een afspraak dat EnergieSamen de energiecoöperatie ondersteunt om volwaardig deel te nemen in het zonnepark en te ondersteunen waar nodig.

- **December 2019 – februari 2020: contact tussen ECL, Leefbaarheidsgroep en Pure Energie**

In deze periode, vooruitlopend op de informatieavond in februari 2020, zijn er diverse mailcontacten tussen de Leefbaarheidsgroep, ECL, Pure Energie en ambtenaren van gemeente Wijchen. Dit is vooral het uitwisselen van informatie, afstemming en het plannen van het breed bekend maken van het initiatief in de omgeving.

- **22 januari 2020: zes adressen persoonlijk bezocht**

Pure Energie informeert zes direct omwonenden persoonlijk over het initiatief voor dit zonnepark. Henk Schoonvelde en Matthijs Oppenhuizen bellen namens het bedrijf aan bij deze adressen en lichten het initiatief toe. Zo zijn deze omwonenden op de hoogte en hoort Pure Energie eerste reacties op het initiatief. Bewoners die thuis zijn, krijgen alvast de brief die een week later naar circa 450 adressen in de omgeving wordt verstuurd. Bewoners die niet thuis zijn, krijgen een brief waarin staat dat er is aangebeld en aanvullende informatie over het zonnepark.



Op bijgaande plattegrond staat met rode stippen aangegeven welke zes adressen op deze datum zijn bezocht.

Bij het bepalen van de adressen die zijn bezocht, is er vooral op gelet vanaf welke adressen er direct zicht op het beoogde zonnepark kan zijn.

Eerste adviezen van omwonenden

Van de op 22 januari zes bezochte adressen namen de bewoners van vijf adressen de informatie ter kennisgeving aan. Het uitvoerigst is gesproken met de eigenaren van een varkenshouderij op één van de adressen. Deze gaven enkele aandachtspunten mee voor het ontwerp, met als hoofdmoot dat ze hopen dat het zonnepark hun bedrijf niet op slot zet. De huidige afstand tussen hun bedrijf en het beoogde zonnepark vinden ze voldoende, maar ze adviseren onder andere een haag tussen hun bedrijf en het zonnepark. Dan is de kans dat stof en zuur vanuit de varkenshouderij op de panelen landt het kleinst, geven ze aan.

Dit advies en enkele andere suggesties worden meegenomen in de verdere ontwikkeling van het plan. Ongeveer een week later was er nog telefonisch en mailcontact met deze eigenaren, over vergelijkbare punten. Vragen hierover zijn beantwoord door Pure Energie of de adviezen worden betrokken bij het ontwerp.

29 januari 2020: brief bezorgd op circa 450 adressen

Alle circa 450 adressen in het gebied binnen ongeveer een kilometer rondom het beoogde zonnepark ontvangen een brief. Hiermee wordt het idee voor het zonnepark breed bekend gemaakt. De brief beschrijft het initiatief, de stand van zaken, nodigt uit tot het bezoeken van de informatieavond op 14 februari 2020 en geeft aan hoe belangstellenden betrokken kunnen zijn bij het plan. De brief is als bijlage aan dit initiatiefplan toegevoegd.

Bijgaande afbeelding toont binnen welk gebied deze brief is bezorgd. In het geel gemarkeerde gebied is het zonnepark beoogd. Alle adressen binnen de blauwe lijn ontvangen de brief van 29 januari 2020.

**Website online, mails naar maatschappelijke organisaties, persbericht verstuurd**

Op 29 januari 2020 is ook de website www.zonneparkbankhoef.nl online gegaan. Daarnaast zijn er e-mails verstuurd naar maatschappelijke organisaties. Deze mails zijn nagenoeg identiek geweest aan de brief.

Maatschappelijke organisatie geïnformeerd

Op 29 januari 2020 kregen de volgende maatschappelijke organisaties een e-mail met informatie over Zonnepark Bankhoef:

Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur
Leefbaarheidsgroep Batenburg
Leefbaarheidsgroep Niftrik
Leefbaarheidsgroep Alverna
Leefbaarheidsgroep Balgoy
Leefbaarheidsgroep Bergharen
Leefbaarheidsgroep Huurlingsedam
Leefbaarheidsgroep Kerkeveld
Leefbaarheidsgroep Wijchen-Noord
Leefbaarheidsgroep Woezik
Leefbaarheidsgroep Wijchen-West
Energiecoöperatie Leur e.o.
Gemeenteraad Wijchen
Wethouder duurzaamheid gemeente Wijchen
Vleermuiswerkgroep Gelderland
IVN Rijk van Nijmegen
Vereniging Natuur & Milieu Wijchen
Gelderse Natuur- en Milieufederatie
Gelders Landschap & Kastelen
Coöperatieve Agrarische Natuurbeheervereniging Collectief Rivierenland
ZLTO Rijk van Nijmegen
Stichting Dorp in Bedrijf
MKB Wijchen
Ondernemersvereniging Bergharen - Hernen - Leur – Batenburg

Persbericht en artikel De Gelderlander

Verder is op 29 januari 2020 een persbericht verstuurd. Dat is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan. Onder andere De Gelderlander schreef in de editie Maas & Waal van 30 januari 2019 uitgebreid over het initiatief (zie afbeelding). Het volledige krantenartikel is als bijlage toegevoegd.



- **14 februari 2020: contact met Das en Boom**

Op advies van Gelders Landschap & Kasteelen (GLK) zoekt Pure Energie contact met stichting Das en Boom. GLK wijst Pure Energie erop dat het plangebied belangrijk is voor de das en raadt daarom overleg met Das en Boom aan. Pure Energie benadert Das en Boom met de uitnodiging hierover in gesprek te gaan.

Na enig mailcontact stelt Das en Boom kritisch tegenover het initiatief te staan, ondanks de mogelijkheden die Pure Energie benoemt om het zonnepark zo in te richten dat de impact op de das beperkt of zelfs positief is. ECL en Pure Energie nemen desondanks naar aanleiding daarvan het belang van de das mee in het verdere ontwerp van het zonnepark. Dat is ook teruggekoppeld aan stichting Das en Boom. De mailwisseling tussen Das en Boom en Pure Energie is als bijlage aan dit initiatiefplan toegevoegd.



- **14 februari 2020: openbare informatieavond in Hernen**

Er wordt een openbare informatieavond gehouden in De Mijlpaal in Hernen voor iedereen die hierin is geïnteresseerd. Circa 40 mensen waren hier aanwezig (zie foto). Eerst lichtte Pure Energie het initiatief toe en daarna was er ruimte voor vragen en opmerkingen uit de



zaal. De voorzitter van ECL deed actief mee aan het beantwoorden van vragen en reageren op opmerkingen, vooral bij vragen en opmerkingen over het lokaal eigenaarschap.

Van de informatieavond is een verslag gemaakt. Dat is samen met de presentatie op de website geplaatst, gedeeld via de nieuwsbrief en als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

Waardevolle reacties vanuit de omgeving

De informatieavond van 14 februari levert waardevolle reacties vanuit de omgeving op. Een deel van de aanwezigen uit onder andere vragen en zorgen over de impact van het zonnepark op het landschap. Een aantal mensen gaf aan in principe voorstander van zonneparken te zijn, maar tegelijkertijd de impact op het landschap in beginsel groot te vinden. Dergelijke opmerkingen nemen ECL en Pure Energie mee in het concrete plan.

ECL en Pure Energie vinden het een uitdaging om de impact op landschap en natuur te verkleinen of mogelijk te verbeteren. Er kwam deze avond ook een eerste aanmelding voor deelname aan de werkgroep.

- **25 februari 2020: eerste nieuwsbrief wordt verstuurd**

De eerste nieuwsbrief wordt verstuurd. Deze nieuwsbrief is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan. *Momenteel (juni 2020) ontvangen ruim 50 mensen de nieuwsbrief.*

- **10 maart 2020: brief aan omwonenden binnen 300 meter over werkgroep**



Tijdens de informatieavond van 14 februari komt er een eerste aanmelding voor de werkgroep, van IVN Rijk van Nijmegen. Ook de Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur geeft later aan deel te nemen aan de werkgroep. Omwonenden melden zich hiervoor nog niet. Daarom stelt de Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur voor direct omwonenden nogmaals uit te nodigen. Pure Energie stuurt vervolgens in afstemming met de Leefbaarheidsgroep een brief aan alle adressen binnen 300 meter van het zonnepark met een dergelijke uitnodiging. Deze brief is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

Bijgaande afbeelding toont binnen welk gebied deze brief is bezorgd. In het geel gemarkeerde gebied is het zonnepark beoogd. Alle adressen in de blauwe zone hebben de brief van 10 maart 2020 ontvangen.

- **23 maart 2020: uitnodiging voor eerste bijeenkomst werpgroep**

IVN Rijk van Nijmegen, Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur en Energiecoöperatie Leur e.o. worden uitgenodigd voor een eerste bijeenkomst van de werkgroep.

- **25 maart 2020: twee nieuwsbrief wordt verstuurd**

De tweede nieuwsbrief wordt verstuurd. Deze nieuwsbrief is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

- **6 april 2020: eerste overleg werkgroep**
Op 6 april 2020 was er een eerste bijeenkomst van de werkgroep voor Zonnepark Bankhoef. Vanwege de uitbraak van het coronavirus ging deze via een videoverbinding (foto). Aan het overleg deden leden van de



Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur, IVN Rijk van Nijmegen en ECL mee. Na een korte kennismaking werd teruggeblikt op wat er tot nu toe is gedaan en welke reacties vanuit de omgeving zijn gekomen. Ook werd een samenvatting gepresenteerd van het beleid voor zonneparken van de gemeente Wijchen. Vervolgens werd gesproken over de werkgroep zelf. Welke rol heeft deze, waar willen de deelnemers het over hebben en soortgelijke vragen kwamen aan de orde.

Er is een verslag gemaakt van dit overleg. Dat is samen met de presentatie op de website geplaatst en gedeeld via de nieuwsbrief. Het verslag en de presentatie zijn als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

Tijdens het overleg is direct een volgende bijeenkomst gepland van de werkgroep, op 7 mei 2020. Op de agenda staan dan in elk geval de mogelijkheden om het zonnepark landschappelijk in te passen en ecologische maatregelen, zo wordt met elkaar afgesproken.

- **22 april 2020: ECL wil graag 50 procent lokaal eigenaarschap**

Er is blijvend contact tussen ECL en Pure Energie over een samenwerking in dit zonnepark. Uit overleg tussen ECL en EnergieSamen blijkt dat EnergieSamen ECL kan ondersteunen. Daarom spreekt de energietoeslagorganisatie de ambitie uit om gelijkwaardig met Pure Energie het plan voor Zonnepark Bankhoef te ontwikkelen en te streven naar 50 procent lokaal

eigenaarschap via de energietoeslagorganisatie. Mede op verzoek van ECL deelt Pure Energie een concept van een samenwerkingsovereenkomst die ECL en Pure Energie hiervoor kunnen sluiten. Het doel van deze samenwerkingsovereenkomst is formeel vastleggen van de rechten, plichten en positie van ECL en Pure Energie in de verdere ontwikkeling.

Leden ECL steunen Zonnepark Bankhoef

Het bestuur van ECL consulteert in mei 2020 de leden van de coöperatie over Zonnepark Bankhoef en het voornemen samen te werken met Pure Energie. Een ruime meerderheid van de leden staat daar positief tegenover.

- **29 april 2020: derde nieuwsbrief wordt verstuurd**

De derde nieuwsbrief wordt verstuurd. Deze nieuwsbrief is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

- **6 mei 2020: bestuur ECL wil formele samenwerking**

Het bestuur van ECL meldt Pure Energie graag de samenwerking formeel te maken en samen het zonnepark te ontwikkelen. Dit legt het bestuur nog voor aan de leden om hiervoor mandaat op te halen. Naar aanleiding van dit bestuursbesluit wordt er verder gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst.

- **7 mei 2020: tweede overleg werkgroep**

Op 7 mei 2020 is er een tweede overleg van de werkgroep. Het verslag hiervan is samen met de presentatie voor dit overleg op de website geplaatst en gedeeld via de nieuwsbrief. Dit overleg gaat met name over landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen, aan de hand van een eerste schets van het zonnepark. Het verslag en de presentatie zijn eveneens een bijlage bij dit initiatiefplan.

- **11 - 22 mei 2020: leden ECL**

- steunen deelname aan Zonnepark Bankhoef**

Vanwege de maatregelen tegen het coronavirus consulteert het bestuur van ECL de leden digitaal over de beoogde samenwerking met Pure Energie in Zonnepark Bankhoef. Op 11 mei stuurt het bestuur de leden – voornamelijk inwoners van de gemeente Wijchen – een e-mail met informatie over het initiatief (zie bijlage voor de informatie die is gedeeld met de leden). Tot 15 mei kunnen de leden vragen stellen aan het bestuur en deze vragen zijn op 18 mei beantwoord. Vervolgens

kunnen de leden tot en met 22 mei aangeven hoe zij denken over de beoogde samenwerking. De uitkomst is dat 93 procent van de leden die ‘Akkoord’ of ‘Niet akkoord’ hebben gestemd het voornemen van het bestuur steunt (zie ook de bijlage).

Ecoloog zoekt contact met Das en Boom

ECL en Pure Energie schakelen in mei 2020 een ecologisch adviesbureau dat goed in beeld brengt wat de huidige stand van flora en fauna in het plangebied is. Hierbij is met name oog voor de das.

Het adviesbureau kent stichting Das en Boom vanwege samenwerking rond andere projecten. De ecooloog neemt contact op met de stichting om meer informatie in te winnen en te horen wat aandachts- en zorgpunten zijn volgens de stichting.

- **13 mei 2020: overleg met IVN Nijmegen en inwoner Hernen**

IVN Rijk van Nijmegen kon niet deelnemen aan de bijeenkomst van de werkgroep op 7 mei. Ook meldde zich enkele dagen na deze bijeenkomst een inwoner van Hernen die geïnteresseerd is in het zonnepark en de werkgroep. Met hen is een apart overleg gehouden om net als met de werkgroep de eerste schets voor het zonnepark te bespreken. Een samenvatting van hun inbreng is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

- **24 mei: vierde nieuwsbrief verstuurd**

De vierde nieuwsbrief is verstuurd. Deze is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

- **26 mei 2020: derde overleg werkgroep**

Op 26 mei 2020 is er een derde overleg van de werkgroep. Het voornaamste gespreksonderwerp is de nieuwe versie van het ontwerp, aangepast naar aanleiding van alle ontvangen opmerkingen, vragen en suggesties. Er is een verslag gemaakt van deze bijeenkomst en dat is als bijlage toegevoegd aan dit initiatiefplan.

3 juni 2020: samenwerkingsovereenkomst ECL en Pure Energie

ECL en Pure Energie sluiten een samenwerkingsovereenkomst. Hierin ligt vast dat ECL en Pure Energie op basis van gelijkwaardigheid het plan voor Zonnepark Bankhoef ontwikkelen en dat zowel ECL als Pure Energie 50 procent van het zonnepark in eigendom kan krijgen. Meer hierover staat in het hoofdstuk ‘Draagvlak en participatie’.

Hoe staat de omgeving tegenover het initiatief en welke wensen en behoefte heeft de omgeving?

Samenvatting van reacties uit de omgeving

Het informeren en betrekken van de omgeving heeft resultaat gehad. Het initiatief is bekend bij veel inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Dit levert ook veel vragen, opmerkingen en suggesties vanuit de op. Deze staan tot in detail in onder andere het verslag van de informatieavond van 14 februari 2020 en de verslagen van de werkgroep (zie bijlagen).

Hieronder worden de ontvangen reacties op hoofdlijnen samengevat:

- **Geen felle weerstand**

Over het algemeen is er geen felle weerstand tegen het initiatief.

Gesprekken met kritische mensen of organisaties verlopen in een open

sfeer en gaan over de inhoud. Inwoners waarderen dat de omgeving in een vroeg stadium is

geïnformeerd en betrokken. Met name IVN Rijk van Nijmegen, Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur en enkele omwonenden denken actief en constructief mee.

- **Wel vragen of zorgen over impact op omgeving**

Wel hebben met name enkele inwoners vragen en zorgen over de impact van het beoogde

zonnepark op de omgeving, het landschap, de natuur of de bedrijfsvoering. Voor een deel

zijn deze reeds weggenomen door informatie te delen of toezeggingen te doen. Ook komen

vanuit de omgeving suggesties voor de inrichting van het zonnepark om eventuele impact of

hinder te verminderen of weg te nemen. Er wordt ook actief en constructief meegedacht

door met name enkele omwonenden.

- **Omwonenden hebben behoefte aan grip op situatie en zekerheid**

Enkele inwoners hebben vragen over de weerkaatsing van geluid op de zonnepanelen,

lichtschittering, mogelijke inbreuk op landschap en schade die tijdens de bouw kan ontstaan

door bijvoorbeeld bouwverkeer. Hun insteek is dat zij zo min mogelijk hinder willen. De

vragen lijken voort te komen uit onbekendheid en gebrek aan ervaring met een zonnepark:

wat is daarvan de impact op de omgeving? Deze inwoners willen vooral grip op de situatie.

- **Duidelijke wensen van varkenshouderij**

Een duidelijke wens van de eigenaren van een agrarisch bedrijf in de directe omgeving van het beoogde zonnepark is dat tussen het bedrijf en het zonnepark een goede haag komt.

Daardoor kan het bedrijf geen invloed op het zonnepark hebben door het uitstoten van stof

en zuur. Deze eigenaren geven aan dat zolang het zonnepark hun huidige bedrijfsactiviteiten

en mogelijke uitbreiding niet blokkeert, zij geen moeite hebben met het zonnepark op de

beoogde locatie.

- **GLK wijst op belang van eigen visie voor zonneparken**

Geldersch Landschap & Kasteelen verwijst hoofdzakelijk naar de [visie van GLK](#) voor

zonneparken, met het advies deze te volgen.

Conclusie omgevingsdialoog

Op basis van de ontvangen reacties tot nu toe, concluderen ECL en Pure Energie dat het zeker mogelijk is om het zonnepark zo vorm te geven dat het voor de omgeving acceptabel is. Ook achten ECL en Pure Energie het mogelijk dat er enthousiasme in de omgeving ontstaat voor het zonnepark als bijvoorbeeld uit het ontwerp blijkt dat hinder wordt beperkt of voorkomen en er een impuls wordt gegeven aan natuur en landschap.

- **Heb oog voor de das in dit gebied**

Stichting Das en Boom staat kritisch tegenover het initiatief, ondanks de mogelijkheden die ECL en Pure Energie zien om het zonnepark zo in te richten dat de impact op de das beperkt of zelfs positief is. Een uitnodiging tot gesprek heeft Das en Boom tot nu toe niet geaccepteerd. Voor de exacte weergave van het contact tussen Das en Boom en Pure Energie wordt verwezen naar de mailwisseling die als bijlage aan dit initiatiefplan is toegevoegd.

- **Interesse in financiële participatie**

Er is zeker interesse in financiële participatie in het zonnepark, zoals ook werd uitgesproken tijdens de informatieavond op 14 februari 2020 (zie verslag van informatieavond in de bijlage van dit initiatiefplan). ECL is mede-initiatiefnemer van het zonnepark en de deelnemers aan de werkgroep willen ook graag meedenken over een goede invulling van het omgevingsfonds. Verder wijst de peiling van mei 2020 onder de leden van ECL uit dat een groot deel van de leden hierin interesse heeft.

- **Zonnepark als bijdrage aan Natuurbeleidsplan gemeente Wijchen**

Een lid van Vereniging Natuur en Milieu Wijchen meldde dat de gemeente Wijchen samen met deze vereniging werkt aan een Natuurbeleidsplan. Zijn suggestie is daarom om het zonnepark dankzij ecologische maatregelen een bijdrage te laten zijn aan de doelstellingen die in dit Natuurbeleidsplan worden opgenomen.



Een visualisatie van Zonnepark Bankhoeft. Belangrijk om hierbij te vermelden, is dat hier nog geen landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen in zijn verwerkt.

Hoe zijn de wensen en behoefte van de omgeving verwerkt?

Vervolgstappen

De inbreng van de omgeving is besproken met de werkgroep op 6 april, 7 mei en 26 mei 2020. Vanuit de omgeving kwamen op hoofdlijnen de volgende aandachtspunten:

- Haag langs zuidkant zonnepark (vanwege agrarisch bedrijf).
- Laat zonnepark bijdragen aan doelstelling Natuurbeleidsplan gemeente Wijchen.
- Volg visie GLK: [link naar visie](#).
- Houd rekening met mogelijke verbreding van de A50.
- Houd rekening met het zicht vanaf de Hernenseweg op het zonnepark.
- Houd rekening met de Ecologische Hoofdstructuur.
- Houd rekening met mogelijke negatieve impact op met name Leur en omliggende landschap.
- Streef naar zo min mogelijk direct zicht op het zonnepark.
- Maak inzichtelijk wat er te verwachten is over geluid (weerkaatsen van snelweg) en lichtschittering, en houd hier rekening mee.
- Op het gebied ligt naar verluidt een ambitie voor het versterken van het leefgebied van de das (ambitie is nog niet ingevuld).

Inbreng van werkgroep

Op 7 mei 2020 is met de werkgroep gesproken over landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen, mede aan de hand van een eerste vrijblijvende schets. Dit leverde nog meer suggesties op voor het ontwerp. Op 13 mei is dezelfde schets besproken met IVN Rijk van Nijmegen en een inwoner van Hernen die aansluit bij de werkgroep. Verslagen van deze besprekingen zijn als bijlagen toegevoegd.

Op basis van alle inbreng is een nieuw ontwerp gemaakt en op 26 mei besproken met de werkgroep. Meer hierover in het oranje kader hieronder.

Vanuit de werkgroep zijn hier aanvullingen op gekomen, zie daarvoor met name het verslag van het overleg van 7 mei 2020.

26 mei 2020: werkgroep bespreekt nieuw ontwerp

Het adviesbureau dat ECL en Pure Energie inschakelen voor het ontwerp van het zonnepark ontvangt halverwege mei 2020 alle reacties vanuit de omgeving. Het bureau maakt een nieuwe versie van het ontwerp: het landschappelijk inpassingsplan. De werkgroep bespreekt op 26 mei 2020 dit inpassingsplan. In hoofdlijnen spreekt het ontwerp de werkgroep aan. Er worden suggesties gedaan (plant bijvoorbeeld ook de vlierbes en de Europese krentenboom, maar mijdt de meidoorn), aanvullende informatie over met name herten en dassen in het gebied wordt gedeeld en er wordt aangegeven waar het plan volgens de werkgroep nog concreter moet worden (zoals het beheer van het kruidenrijk grasland). De volledige reactie van de werkgroep staat in het verslag van dit overleg van 26 mei (zie bijlage).

Meer over dit inpassingsplan staat in het hoofdstuk 'Landschappelijke analyse en inpassingsontwerp'. Deze nieuwe versie wordt ook gedeeld via onder andere de nieuwsbrief en website.

Hoe kunnen belanghebbenden participeren in het project?

Inleiding

Belanghebbenden participeren op meerdere manieren in Zonnepark Bankhoef. Er zijn twee voornaamste vormen van participatie: procesparticipatie en financiële participatie. Dit hoofdstuk gaat met name over procesparticipatie. De financiële participatie wordt uitgebreid toegelicht in het hoofdstuk 'Draagvlak en participatie'.

Procesparticipatie

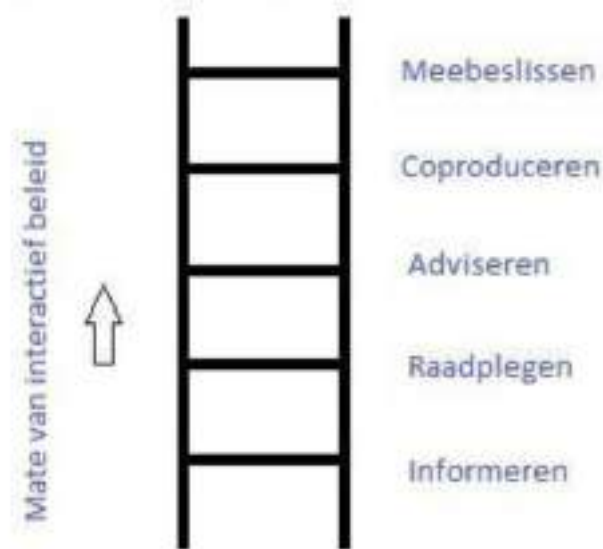
Procesparticipatie houdt in dat belanghebbenden betrokken zijn bij de planvorming. Dat gaat het bijvoorbeeld over de landschappelijke inpassing, ecologische maatregelen en andere aspecten van het ontwerp. ECL en Pure Energie bieden daarvoor veel ruimte.

De participatiemogelijkheden die ECL en Pure Energie bieden, zijn aanvullend op de procesparticipatie die onderdeel is van een formele ruimtelijke procedure zoals een vergunningsprocedure – denk daarbij aan het indienen van zienswijzen en inspreken bij de gemeenteraad. Dat is de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

Participatieladder

Aan de hand van de zogeheten participatieladder wordt toegelicht in welke mate belanghebbenden participeren. Een stap hoger op de ladder betekent dat belanghebbenden meer ruimte hebben om te participeren, en meer inbreng en invloed hebben. Hiernaast staat een dergelijke participatieladder.

Aan de hand van de treden op de participatieladder schetsen ECL en Pure Energie hieronder hoe belanghebbenden participeren in het proces bij Zonnepark Bankhoef.



Informeren

Alle belangstellenden kunnen op de hoogte blijven van de ontwikkelingen rond Zonnepark Bankhoef, onder andere via de website en nieuwsbrief.

Zoveel mogelijk inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven zijn geïnformeerd over het initiatief en hoe zij op de hoogte kunnen blijven. De nieuwsbrief en website spelen een belangrijke rol in de informatievoorziening.

Aanvullingen hierop zijn onder andere brieven die huis aan huis worden bezorgd en openbare informatieavonden.

Raadplegen

Belanghebbenden is en wordt gevraagd wat zij van het plan vinden, wat hun ideeën en vragen zijn. Dit is een vast onderdeel van de kernboodschap en komt terug in veel communicatie-uitingen. De informatieavond op 14 februari 2020 was behalve een toelichting op het initiatief ook met name een eerste raadpleging van belanghebbenden.

Tijdens de planvorming wordt een concreet plan gedeeld met de brede omgeving, onder andere via de website, nieuwsbrief en een informatieavond. Belanghebbenden en belangstellenden kunnen hierop dan reageren.

Adviseren

Met name de werkgroep is een belangrijk adviserend orgaan voor ECL en Pure Energie. De werkgroep adviseert over onder andere landschappelijke inpassing, ecologische maatregelen en de invulling van het omgevingsfonds, maar ook over de zorgvuldige bouw van het zonnepark (denk bijvoorbeeld aan routes van bouwverkeer).

In principe kan elke belangstellende en belanghebbende deelnemen aan de werkgroep.

Overigens hoeven belangstellenden en belanghebbenden niet deel te nemen aan de werkgroep om te kunnen adviseren. Iedereen indien gewenst ECL en Pure Energie benaderen met een suggestie of advies. Wel worden deze suggesties en adviezen ter advies voorgelegd aan de werkgroep.

Coproduceren

Tot op zekere hoogte coproduceert de werkgroep met ECL en Pure Energie.

Op dit moment zijn ECL en Pure Energie de initiatiefnemers en nemen daarom het uiteindelijke besluit over het plan.

Wel nemen ECL en Pure Energie de inbreng van de werkgroep serieus en proberen hier als het enigszins mogelijk is aan toe te komen. Inbreng van de werkgroep verbetert juist het plan.

Zo draagt bijvoorbeeld IVN Rijk van Nijmegen suggesties aan voor de beplanting in het gebied, als onderdeel van de landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen. IVN heeft reeds suggesties gedaan, zie het verslag van de werkgroep van 26 mei 2020.

Deze suggesties delen ECL en Pure Energie als eis met het adviesbureau dat het ontwerp maakt.

Meebeslissen

ECL en Pure Energie ontwikkelen op basis van gelijkwaardigheid samen dit zonnepark. Daardoor heeft Zonnepark Bankhoef twee initiatiefnemers: ECL en Pure Energie. Zij hebben daardoor evenveel zeggenschap over het plan en het zonnepark. Dat biedt belanghebbenden de mogelijkheid om mee te beslissen en dus op de hoogste trede van de participatieladder te staan. Een coöperatie is immers een ledenorganisatie. Iedere belanghebbende kan lid worden van de coöperatie en zich vervolgens actief mengen in de planvorming, realisatie en exploitatie van het zonnepark. Dat is al gebeurd door onder andere de ledenconsultatie van het bestuur van ECL over Zonnepark Bankhoef en de samenwerking met Pure Energie.

Financiële participatie

Er is ruimte voor twee vormen van financiële participatie in Zonnepark Bankhoef:

1. ECL wordt net als Pure Energie eigenaar van het zonnepark. Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties kunnen lid worden van deze coöperatie, kunnen zo mee-investeren in het zonnepark en worden daardoor samen eigenaar van een deel van het zonnepark.
2. Er wordt een omgevingsfonds ingericht. Voor een periode van 15 jaar wordt vanuit het zonnepark 0,50 euro per opgewekte MWh per jaar bijgedragen aan dit fonds. Ter illustratie: als het zonnepark in een jaar 18 miljoen kWh opwekt, gaat er dat jaar 9.000 euro naar het omgevingsfonds. Hoe dit fonds wordt besteed, bepaalt de omgeving in grote mate zelf.

Meer over financiële participatie staat in het hoofdstuk 'Draagvlak en participatie'.

Wat zijn eventuele effecten van het zonnepark op de landbouwstructuur en het energienetwerk?

Effect van het zonnepark op de landbouwstructuur

De 'Visie op zonne-energie' van de gemeente Wijchen wijst op het belang van de landbouw in relatie tot zonneparken. ECL en Pure Energie onderschrijven het streven naar balans: duurzame elektriciteit opwekken met inzet van grondgebonden zonneparken en de landbouw als vitale sector behouden. ECL en Pure Energie lichten hieronder toe waarom Zonnepark Bankhoef die balans in zich heeft:

1. Versnippering wordt voorkomen

Tijdens de behandeling van de concept-Visie op zonne-energie door de raadscommissie van Wijchen op 6 februari 2020 sprak de voorzitter van ZLTO Rijk van Nijmegen in. Eén van zijn aandachtspunten is dat versnippering wordt tegengegaan. ZLTO ziet liever één groot zonnepark dan meerdere kleinere zonneparken in de gemeente. Zonnepark Bankhoef vervult die wens, zeker als dit zonnepark in ogenschouw wordt genomen met het reeds vergunde zonnepark ten noorden van Hernen. Met netto 18,75 hectare van Zonnepark Bankhoef en netto 9 hectare van het vergunde zonnepark ten noorden van Hernen realiseren deze twee zonneparken bijna de gehele doelstelling van de gemeente Wijchen – 30 hectare zonnepark in 2023. Dat beperkt de aanleg van zonneparken op andere landbouwpercelen aanzienlijk.



Zowel Zonnepark Bankhoef als het vergunde zonnepark ten noorden van Hernen grenzen direct aan de snelweg A50. Het projectgebied van het zonnepark ten noorden van Hernen is een driehoekig perceel grofweg ingeklemd tussen de Nieuwe Wetering aan de noordzijde, de rijksweg A50 aan de oostzijde en de Woeziksche Leigraaf aan de zuid(west)zijde. Daardoor sluiten beide zonneparken aan op de grootschalige infrastructuur van de A50. De twee zonneparken liggen hemelsbreed circa 2 kilometer van elkaar.

De snelweg is ook de buitenste grens van samenhangende landbouwgebieden waardoor zowel Zonnepark Bankhoef als het vergunde zonnepark ten noorden van Hernen aan de rand van landbouwgebieden liggen. Overige agrarische bedrijven in de regio worden daardoor niet gehinderd in hun activiteiten.

Afbeelding: het plangebied van Zonnepark Bankhoef is geel omlijnd en het plangebied van het vergunde zonnepark bij Hernen is rood omlijnd.

2. Geen aangrenzende landbouwpercelen

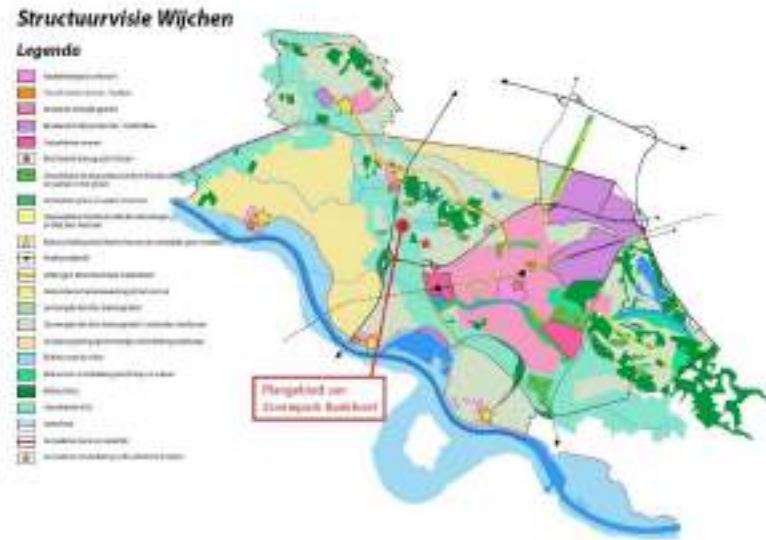
Zonnepark Bankhoef ligt vanuit een landbouwperspectief in een geïsoleerd deel van de gemeente Wijchen. Het plangebied heeft harde grenzen aan de westkant (A50), noord- en oostkant (Hernenseweg) en zuidkant (De Bankhoeve). Er zijn geen aangrenzende landbouwpercelen die door de aanleg van het zonnepark niet meer bereikbaar zijn of anderszins negatief worden beïnvloed. De aangrenzende landbouwpercelen aan de zuidkant van De Bankhoeve zijn van dezelfde grondeigenaren die meewerken aan het zonnepark.

3. Structuurvisie gemeente Wijchen

In de Structuurvisie van de gemeente Wijchen valt het plangebied van Zonnepark Bankhoef niet in de zones waar agrarische bedrijven zich grootschalig kunnen ontwikkelen (zie afbeelding). Het plangebied valt in de zone waar juist kansen liggen voor

verbreding: agrarische bedrijven ontwikkelen andere economische activiteiten. Een zonnepark is een dergelijke verbreding.

De zones waar agrarische bedrijven kunnen uitbreiden, liggen volgens de Structuurvisie met name aan de westkant van de A50. Zonnepark Bankhoef belemmert deze gebieden en de ontwikkelmogelijkheden daarin op geen enkele wijze.



4. Geen gevolgen voor naburige agrarische bedrijven

Ten zuiden van het zonnepark staat een varkenshouderij. Hiermee is vanaf januari 2020 contact. Deze ondernemers hebben geen bezwaar tegen de beoogde locatie van het zonnepark, omdat het niet direct aan hun kavel grenst. Wel willen de ondernemers graag dat de bestaande bomen aan De Bankhoeve blijven staan en dat er in elk geval aan de zuidkant



van het zonnepark een haag komt. Dit beschermt de zonnepanelen tegen stof en zuur vanuit de varkensstallen. Dit wordt in het ontwerp meegenomen.

Afbeelding: de bomenrij blijft staan, rechts de varkenshouderij.

Ook is op verzoek van deze ondernemers uitgezocht of het zonnepark eventuele uitbreiding van de varkenshouderij blokkeert. De inschatting van ECL en Pure Energie is dat dit niet zo is. Het zonnepark is geen geurgevoelig object en de bestemming op de percelen van het zonnepark blijft agrarisch. Daardoor is het zonnepark geen blokkade voor een uitbreiding. Aan de westkant van het zonnepark, aan de andere kant van de A50, staat een melkveehouderij. Door de ligging aan de andere kant van de snelweg heeft het zonnepark geen effect op dit bedrijf.

5. Tijdelijk vergund en blijvende agrarische bestemming

Het zonnepark wordt voor een tijdelijke periode vergund. Naar verwachting wordt het zonnepark na circa 25 jaar worden verwijderd. Ook blijft de bestemming van het perceel agrarisch. Het zonnepark wijkt tijdens de exploitatieperiode tijdelijk van deze bestemming af,

maar er wordt geen landbouwgrond permanent aan de landbouwsector onttrokken.

6. Aandacht voor bodemkwaliteit

ECL en Pure Energie hechten waarde aan goede bodemkwaliteit. Daarom wordt er gekozen voor een zuid-opstelling: doordat de oriëntatie van de panelen op het zuiden is er ruimte tussen de rijen zonnepanelen (tussenafstanden van circa 2 á 3 meter). Daardoor komt er licht en water bij de bodem wat bijdraagt aan behoud van bodemkwaliteit.

Ook ontmantelen ECL en Pure Energie het zonnepark na afloop van de exploitatietermijn en herstellen het in gebruik genomen perceel ten behoeve van haar oorspronkelijke gebruik. Hiervoor wordt voor aanvang van de realisatie van het zonnepark een nulmeting van de bodemkwaliteit verricht. ECL en Pure Energie verwijderen na de exploitatietermijn alle bovengrondse onderdelen, verhardingen, fundamenteën, verankeringen, kabels en leidingen. Tevens worden alle ontstane gaten en sleuven opgevuld met soortgelijke grondsoort als bij bouw is afgegraven. Dat betekent dat de grond na de exploitatie van het zonnepark weer te gebruiken is als landbouwgrond.



Effect van het zonnepark op het energienetwerk

De 'Visie op zonne-energie' van de gemeente Wijchen benoemt dat het belangrijk is de netbeheerder in een vroegtijdig stadium te betrekken bij een zonnepark. De netbeheerder kan daar dan rekening mee houden in eventuele benodigde investeringen in het energienetwerk. ECL en Pure Energie begrijpen dat dit belangrijk is en hebben daarom contact opgenomen met netbeheerder Liander. De netbeheerder heeft op 15 oktober 2019 een transportindicatie voor Zonnepark Bankhoef afgegeven. Er zijn dus tot op heden geen belemmeringen voor het zonnepark als het gaat om de netaansluiting.

Dit wordt bevestigd door de actuele informatie op de website van Liander over congestie. Onderstaande afbeelding is de recentste update van de website van Liander (28 mei 2020):



In de roodgekleurde gebieden op bovenstaande plattegrond is geen transportcapaciteit beschikbaar. In de oranje gebieden is zeer beperkt transportcapaciteit en in de gele gebieden is deze beperkt beschikbaar. In de witte gebieden zijn geen congestieproblemen en kunnen bijvoorbeeld zonneparken worden aangesloten op het elektriciteitsnetwerk.

Het plangebied van Zonnepark Bankhoef ligt in een wit gebied. Het ligt ten westen van Nijmegen en zoals hierboven is te zien, is dat een wit gebied.

Er zijn ook geen aanwijzingen dat de aanleg van Zonnepark Bankhoef problemen voor andere duurzame initiatieven veroorzaakt. Er is transportcapaciteit beschikbaar en Zonnepark Bankhoef draagt er juist aan bij dat er zo efficiënt mogelijk wordt omgegaan met de beschikbare infrastructuur. Zo meldt de 'Visie op zonne-energie' van de gemeente Wijchen dat netbeheerders grootschalige, geconcentreerde zonneparken prevaleren boven verspreid meerdere kleinere zonneparken. Zonnepark Bankhoef is grootschalig, bevindt zich nabij een reeds vergund zonnepark (ten noorden van Hernen) en vervult samen met het vergunde zonnepark bijna geheel de doelstelling van de gemeente Wijchen voor 2023.

Effect op mogelijk voor windenergie in de gemeente Wijchen

ECL en Pure Energie zien geen risico's dat Zonnepark Bankhoef de toekomstige ontwikkeling van windenergie in de gemeente Wijchen belemmert.

Er is geen initiatief voor windmolens op het perceel waar Zonnepark Bankhoef is beoogd, dus er worden geen concrete ontwikkelingen belemmerd. Een toekomstig windinitiatief op aangrenzende percelen wordt ook niet belemmerd, aangezien het zonnepark geen (beperkt) kwetsbaar object is en daar dus geen rekening mee hoeft te worden gehouden.



Ook is de huidige inschatting dat er geruime tijd voldoende netcapaciteit beschikbaar blijft om ook na realisatie van Zonnepark Bankhoef nog windenergie te ontwikkelen in de gemeente.

De Omgevingsvisie Gaaf Gelderland van de provincie Gelderland laat bovendien zien dat een aanzienlijk deel van het plangebied van het zonnepark als aandachtsgebied is aangemerkt. Dit betekent dat er rekening moet worden gehouden met buisleidingen, rijkswegen, hoogspanningsleidingen, bebouwde kommen en/of spoorwegen. Tot dergelijke objecten en gebieden moet voldoende afstand worden gehouden en dat bemoeilijkt de realisatie van windmolens in het gebied aanzienlijk.

Daar komt bij dat moderne windmolens groter worden en daardoor nemen de afstanden tot deze objecten ook toe. Dat beperkt de ruimte voor windmolens nog verder. Hierin is overigens nog geen rekening gehouden met de afstand tot solitaire woningen die ook nodig is. Zelfs zonder rekening te houden met deze woningen is de ruimte voor windenergie in het plangebied van Zonnepark Bankhoef beperkt en zeer waarschijnlijk te beperkt. Daardoor is de kans zeer klein dat hier een realistisch initiatief voor een of meerdere moderne windmolens mogelijk is en dus dat het zonnepark deze belemmert.

Er zijn elders in de gemeente Wijchen voldoende mogelijkheden voor windenergie. Dat blijkt uit de indicaties van de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland en door het feit dat er minstens twee initiatieven voor windenergie in Wijchen bekend zijn. Dit zijn elk initiatieven voor enkele windmolens die op geen enkele manier worden gehinderd door Zonnepark Bankhoef.

Cablepooling met andere initiatiefnemers voor zon- en windenergie

Op dit moment zijn er geen initiatieven bekend waarmee Zonnepark Bankhoef kan cablepoolen. Wel staan ECL en Pure Energie hiervoor open, omdat zij ook inzien dat dit efficiënt gebruik van het elektriciteitsnetwerk is. Dat draagt bij aan de kostenreductie van de energietransitie.

Cablepooling met het zonnepark is alleen mogelijk met een windinitiatief. Juist de combinatie van een windpark en een zonnepark maakt cablepooling interessant, omdat ze een verschillend productieprofiel hebben. Een windpark produceert met name in de winter en het najaar en een zonnepark hoofdzakelijk in de zomer en het voorjaar. Daardoor produceren een wind- en zonnepark in een gemiddeld jaar zelden op hetzelfde moment volop en kunnen ze een netaansluiting delen. ECL en Pure Energie staan open voor toekomstige initiatieven van cablepooling. Onder andere Pure Energie heeft hier praktijkervaring mee bij verschillende projecten elders in het land. Het projectteam van Zonnepark Bankhoef heeft dus de kennis om dit te kunnen realiseren.

Landschappelijke analyse en inpassingsontwerp

Analyse van het landschap en inbreng van de omgeving

Het landschappelijk inpassingsplan onderbouwt de landschappelijke inpassing van het beoogde zonnepark. Het gebied wordt in het plan nader geanalyseerd waarbij naast het bestaande landschapspatroon en de aanwezige verkavelings- en infrastructuur ook de historische ontwikkeling en de gemeentelijke 'Visie op zonne-energie' zijn meegenomen. Door middel van ontwerpend onderzoek, informatie vanuit de werkgroep, omwonenden, bedrijven en maatschappelijke organisaties is een landschappelijk inpassingsplan opgesteld. In het inpassingsplan worden ecologische waarden en natuurwaarden versterkt met behoud van bestaande kwaliteiten en landschapselementen. Ook zijn richtlijnen opgenomen voor aanleg en beheer van de verschillende landschappelijke elementen met oog voor natuur en biodiversiteit.

Landschappelijk inpassingsplan en schets van het zonnepark

De grondeigenaren, Pure Energie en ECL vinden het belangrijk dat zonnepark landschappelijk wordt ingepast. Daarom is een landschappelijk inpassingsplan opgesteld. Het volledige plan is als bijlage bij dit initiatiefplan gevoegd. Dit hoofdstuk licht de belangrijkste uitgangspunten van het ontwerp toe en op pagina 38 staat de schets van het zonnepark waarin alle genoemde punten zijn verwerkt.

Bestaande elementen en landschapspatroon behouden

Het plangebied bestaat uit één kadastraal perceel dat agrarisch wordt gebruikt. Het zonnepark volgt de verkavelingsstructuur van het bestaande agrarische perceel (zie daarvoor de schets op pagina 38). Bestaande landschappelijke elementen worden zo veel mogelijk behouden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de bomenrij in het zuiden van het plangebied.

Haag rondom het zonnepark

Zoals in de schets op pagina 38 is te zien, planten we rondom het volledige zonnepark een haag bestaande uit inheemse, en vruchtdragende, soorten. Deze haag krijgt op sommige plekken de ruimte om breed uit te groeien. Vooral aan de kant van de snelweg en de zuidzijde is hiervoor ruimte. Hierdoor ontstaat een gevarieerde afscheiding die door verschil in breedte te gebruiken is door verschillende diersoorten. Ook vangt de haag fijnstof van de A50 en naastgelegen boerderij af.

De haag verpakt als het ware het hek dat vanwege de veiligheid rondom het zonnepark komt. De onderrand van het hek, dat aan de binnenzijde van de haag komt, wordt op sommige plekken iets opgelicht tot 15 centimeter boven het maaiveld. Hierdoor ontstaat laag bij de grond een opening zodat het hek geen barrière vormt voor dieren zoals de das.

Vanaf de A50 is het zonnepark niet te zien. Hier zorgt de haag die het zonnepark omlijst voor een natuurlijke afscheiding. Hierdoor worden automobilisten niet afgeleid vanwege het zicht op het zonnepark of schittering van de panelen. Ook vanaf de Hernenseweg, die ten hoogte van het zonnepark omhoogloopt richting het viaduct, wordt het zicht op het zonnepark beperkt door een aan te planten bomenrij bestaande uit inheemse soorten.

Gelders Natuurnetwerk en Ecologische verbindingszone

De bosschages ten noorden en zuidoosten van het plangebied maken onderdeel uit van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het plangebied is een gebied dat is aangewezen om de verbinding tussen de GNN-gebieden te versterken. Het plangebied zelf is aangeduid als 'Ecologische verbindingszone: Water als verbinder'. Hierbij wordt ingezet op zowel natte als droge verbindingen en rekening

gehouden met de ligging langs de A50. Omdat het zonnepark in een ecologische verbingszone ligt, wordt ingezet op het creëren van zowel droge als natte verbindingen.

Natte verbindingen

Voor wat betreft de natte verbindingen vormen poelen met natuurvriendelijke oevers stapstenen door het gehele zonneveld. De poelen liggen maximaal 200 meter uit elkaar om te zorgen dat de diersoorten die deze poelen gebruiken de verschillende poelen gemakkelijk kunnen bereiken.



Daarnaast wordt een natuurvriendelijke oever gerealiseerd aan de noordzijde van de bestaande sloot die het zonnepark van oost naar west doorkruist. De poelen en de sloot krijgen een natuurvriendelijke oever aan de noordzijde omdat de zon voornamelijk op deze zijde schijnt.

Afbeelding: voorbeeld van een natuurvriendelijke oever

Droge verbindingen

Voor de droge verbinding wordt ingezet op kruidenrijke vegetatie die de randen van de zonnevelden opvult en ook tussen de panelen groeit. Hierin zijn ook verschillende bosschages en plukken laag struweel te vinden. Ook de locatie waar een gasleiding loopt, wordt ingeplant met kruidenrijke vegetatie. In dit deel wordt geen opgaande beplanting geplaatst om de leidingen bereikbaar te houden. Omdat de kruidenrijke zone rondom het zonneveld van voldoende breedte is, vormt dit een robuuste ecologische verbinding in het landschap. Hierbij is rekening gehouden met de schaduwwerking van opgaande elementen. Daarom zijn de bosschages te vinden in het noorden van het plangebied en de lage plukken struweel veelal in het zuiden van het plangebied.

Wandelpad en informatiebord

Via een onverhard pad is het mogelijk een rondje te lopen of joggen rondom het zonnepark. Hierdoor zijn alle verschillende landschappelijke elementen te beleven. Een informatiebord op de hoek van De Bankhoeve en het Papenstraatje zorgt ervoor dat omwonenden en andere geïnteresseerden informatie kunnen krijgen over het zonnepark.

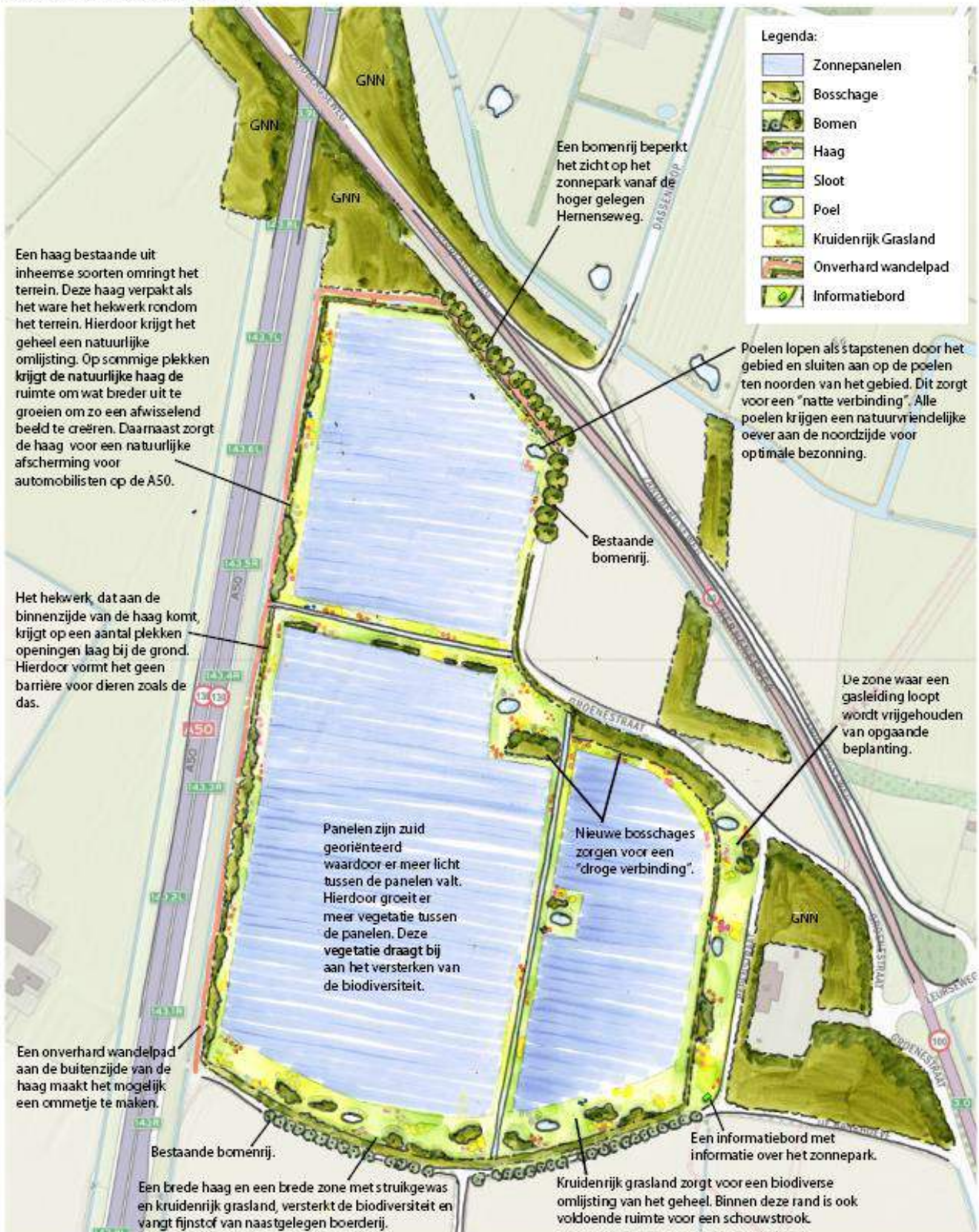
Schetsontwerp Zonnepark Bankhoeve

Op de volgende pagina staat een schetsontwerp van Zonnepark Bankhoeve waarin bovenstaande aandachtspunten zijn verwerkt.

ZONNEPARK BANKHOEF

GEMEENTE WIJCHEN

DATUM: 25-05-2020 | SCHAAL: 1:3000 | A3



Rondom het plangebied liggen boschages die onderdeel uit maken van het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Het plangebied zelf is aangeduid als 'Ecologische verbindingzone: Water als verbinder'. Hierbij wordt ingezet op zowel natte als droge verbindingen. Daarom is gekozen om boschages, struweel, kruidrijk grasland en poelen (als stapstenen) met natuurvriendelijke oevers in het gebied toe te voegen. Hierdoor wordt de ecologische verbinding versterkt en de biodiversiteit vergroot.

Verbetering voor ecologie en bodem

Met de voorgestelde invulling van het plangebied wordt negatieve impact op de bodemkwaliteit, ecologie en waterhuishouding voorkomen. Voor het onderhoud en beheer worden geen drijfmestbemesting of chemische bestrijdingsmiddelen gebruikt. De nieuwe situatie is een verbetering voor de biodiversiteit ten opzichte van het huidige agrarische perceel met monocultuur.

Archeologie

Een deel van de planlocatie is in het bestemmingsplan aangewezen als grond met Waarde - Archeologie 2 en 3. Dit zijn gronden met een hoge archeologische verwachting. Bij realisatie van het zonnepark wordt rekening gehouden met de archeologische verwachtingswaarde. De geplande ingrepen voor de landschappelijke inpassing van het zonnepark zijn deels beperkt. Voor de aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. In dat rapport van het vooronderzoek worden de archeologische waarden van de gronden vastgesteld en wordt voor elke afzonderlijke ingreep een advies opgesteld.

Levenscyclusplan

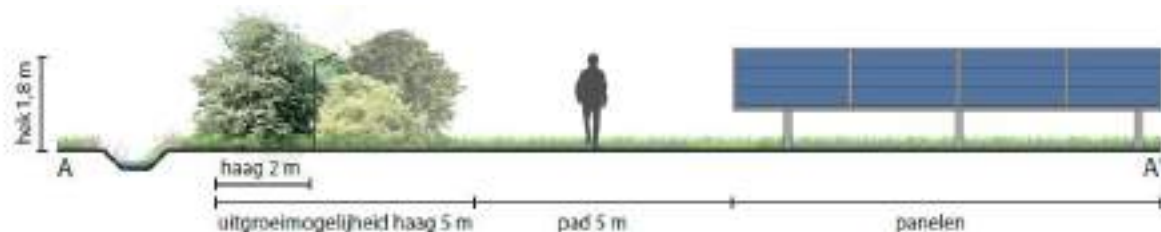
Technische uitvoering

Voor optimale bezonning worden de panelen zuidgeoriënteerd geïnstalleerd. Ze komen hierbij haaks op de A50 te staan, waardoor ze aansluiten op de omgeving. Vanwege de zuid-gerichte opstelling is gekozen voor een constructiehoogte van twee meter. Bij een zuid-gerichte opstelling met een hoogte van twee meter is er meer ruimte tussen de zonnepanelen waarbij door lichtinval en water op de bodem tussen de panelen een hogere biodiversiteit wordt gerealiseerd. Eventueel is begrazing door schapen mogelijk. Rondom de zonnenvelden is rekening gehouden met een schouwstrook van 4 á 4,5 meter breed. Dit is voldoende om onderhoud te kunnen plegen aan de panelen.

In de omgeving van het plangebied liggen woningen van derden minimaal op meer dan 100 meter afstand.

Het zonnepark moet worden aangesloten op onderstation Teersdijk. Hierover is reeds contact geweest met de netwerkbeheerder Liander.

Rondom het zonnepark komt een haag bestaande uit inheemse en vruchtdragende soorten. De haag verpakt als het ware het hek dat vanwege de veiligheid rondom het zonnepark komt. Het hekwerk wordt met een natuurlijke uitstraling uitgevoerd (schapengas met houten palen) en wordt door het toevoegen van beplanting landschappelijk ingepast.



Het hek aan de binnenzijde van de haag wordt passeerbaar voor kleinere dieren zoals das, haas en kleine marterachtigen door plaatselijk de onderrand iets op te lichten tot 15 centimeter boven maaiveld. Een alternatief is om op maaiveldhoogte een korte ronde of rechthoekige buis met een diameter van 30 tot 50 centimeter aan te brengen die onder het raster door loopt. Deze buizen kunnen goed als dassentunnel fungeren volgens het Kennisdocument Das (BIJ12, 2017b. Kennisdocument Das - Meles meles. Versie 1.0, juli 2017).

Aanleg, onderhoud en beheer

ECL en Pure Energie zijn voornemens om bij de aanleg en onderhoud van het park en tijdens het beheer (exploitatieperiode) lokale bedrijven te betrekken. Op het zonnepark wordt geen gebruik gemaakt van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen, zoals dat bij het huidige gebruik wel het geval is. Dit gebeurt alleen als dit hoogstnoodzakelijk is (bijvoorbeeld om bepaalde plagen te bestrijden). De aanleg, onderhoud en het beheer van de landschappelijke en natuurelementen worden met oog voor natuur en biodiversiteit zorgvuldig gepland:

- Gefaseerd snoeien
De haag en bosschages (struweel) worden gefaseerd (niet alles tegelijk) eens per drie tot vijf jaar teruggezet tot circa 50 centimeter. Door het gefaseerd toepassen blijft er continu begroeiing aanwezig die broedmogelijkheden en zangposten aan vogels biedt en het zicht op de zonnepanelen beperkt. Waar minder ruimte voor uitgroei is, wordt de haag jaarlijks geschoren.

- Bomenrij aan noordoostzijde
Aan de noordoostzijde van het zonnepark wordt een bomenrij bestaande uit een combinatie van diverse boomsoorten geplaatst (zoals es, iep, zomereik, zoete kers, linde, vlierbes en Europees krentenboompje). Door het om de 10 meter aanplanten van een combinatie van diverse boomsoorten wordt het risico van ziekten en plagen (zoals eikenprocessierups) sterk verminderd. Na het planten hebben de bomen weinig zorg meer nodig. In het eerste jaar wordt er gecontroleerd op uitval van bomen en controle van de boompalen en –banden. Daarna is zeer beperkt snoei nodig om ongewenste uitgroei in de breedte te voorkomen.
- Kruidenrijk grasland
Langs de randen van het zonnepark worden brede stroken kruidenrijk gras gezaaid. De basis is grasland met een mengsel van verschillende grassoorten en een aantal algemene wilde kruiden dat eenmalig wordt ingezaaid. Het gaat hierbij om een mengsel met inheemse soorten en voornamelijk overblijvende soorten. Deze soorten hebben hoge natuurwaarden voor insecten en vogels en zijn over langere tijd het beste in stand te houden. Het beheer bestaat uit één tot twee keer per jaar maaien en oogsten/afvoeren van de opbrengst. Een alternatief is drukbegrazing met schapen in zomer tot herfst. Dat betekent korte tijd delen van het gebied laten afgrazen door inzet van tijdelijke rasters. Permanente begrazing is niet wenselijk en begrazing in het voorjaar ook niet.
- Schouwpaden en groenstroken
De schouwpaden en groenstroken tussen de zonnepanelen dienen door extensief beheer als leefgebied voor flora en fauna. Hier wordt hetzelfde beheer gedaan als op de stroken kruidenrijk gras. Twee keer per jaar maaien is hier nodig om de zonnepanelen vrij te houden van begroeiing en de schouwpaden goed begaanbaar te houden. Ook kan gekozen worden om iets vaker te begrazen dan aangegeven bij het kruidenrijk grasland.
- Poelen en sloot
De poelen en de noordoever van de sloot die oost-west door het gebied loopt, krijgen natuurvriendelijke oevers. Het gewenste beheer van de hogere delen van het talud is één tot twee keer per jaar maaien en maaisel afvoeren. Bij voorkeur gebeurt dit gefaseerd, zodat niet alle begroeiing in één keer verdwijnt. Het beheer van het waterhoudend profiel bestaat uit één keer per jaar schonen en maaisel afvoeren. Bij voorkeur gebeurt dit gefaseerd, zodat niet alle begroeiing in een keer verdwijnt. In de eerste jaren na aanleg is veel minder begroeiing aanwezig en kan de maai- en schoningsfrequentie veel lager zijn.
- Struweel langs een poel
Het struweel langs een poel kan eens per drie tot acht jaar worden teruggezet en het snoeihout kan in een takkenril worden verzameld. Het beheer wordt verder op dezelfde manier uitgevoerd als bij de natuurvriendelijke oevers vermeld. Er kan hier gemakkelijker gekozen worden voor iets minder frequent schonen en maaien, al is het wel wenselijk dat een deel van de oever een kortere zonbeschenen begroeiing houdt. Daarnaast kan er ook een rietkraag of ruigte worden ontwikkeld door eens per twee jaar te maaien en maaisel af te voeren in het najaar. Ook de schoningfrequentie van het water kan wat lager zijn.

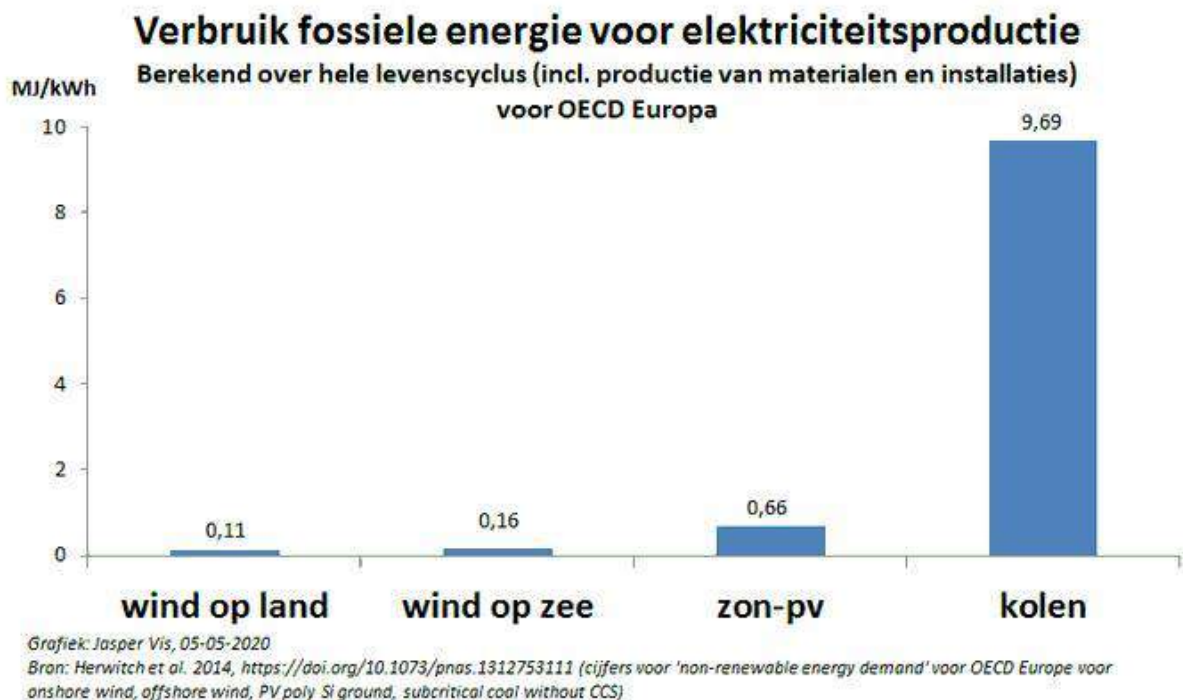
Geen verharding

Er worden geen verharde paden aangelegd en de tafels voor de panelen worden in de grond geschroefd of geheid. Er is geen sprake van een betonnen fundering onder de panelen. Voor ontsluiting van het zonnepark wordt gebruik gemaakt van de aanwezige infrastructuur. Er wordt

geen nieuwe toegangsweg aangelegd. Na de exploitatieperiode worden de materialen gerecycled. Dit wordt hieronder verder toegelicht.

'Life-cycle' benadering

Allereerst: hoe bepalen we eigenlijk hoe 'goed' of 'slecht' een zonnepaneel is voor het milieu? Een veelgebruikte methode is de 'life-cycle' benadering, waarin het hele leven van een zonnepaneel wordt doorgelicht: van het productieproces, transport en installatie, het gebruik, de levensduur en ontmanteling worden alle negatieve en positieve milieueffecten becijferd en gewogen.



ECL en Pure Energie en de levenscyclusbenadering

ECL en Pure Energie hebben zichzelf tot doel gesteld het project na afloop van de exploitatietermijn te ontmantelen en het in gebruik genomen perceel te herstellen ten behoeve van haar oorspronkelijke gebruik. Daarvoor wordt voor aanvang van de realisatie van het zonnepark een nulmeting van de bodemkwaliteit verricht. ECL en Pure Energie verwijderen na afloop van de exploitatietermijn alle bovengrondse onderdelen, verhardingen, fundamenten, verankeringen, kabels en leidingen. Tevens worden alle ontstane gaten en sleuven opgevuld met soortgelijke grondsoort als bij bouw is afgegraven.

Borgstelling

Als borgstelling voor het verwijderen van de zonne-installatie en/of eventuele vervuiling worden in het tiende bedrijfsjaar van het zonnepark offertes opgevraagd voor de sloopkosten en de restwaarde van de installatie. Indien blijkt dat de sloopkosten hoger uitvallen dan de restwaarde, wordt voor dat deel dat de sloopkosten hoger zijn dan de restwaarde een reservering opgebouwd. In jaar 10 tot en met 20 wordt een reservering opgebouwd tot de hoogte van het verschil tussen deze sloopkosten en de restwaarde door jaarlijks 1/5 deel hiervan te storten. De stortingen worden door ECL en Pure Energie voldaan op een derdenrekening bij een notaris.

De depotakte wordt dusdanig opgesteld dat zowel de grondeigenaar, ECL als Pure Energie een voorwaardelijke vordering heeft. De vordering van ECL en Pure Energie komt onmiddellijk te vervallen bij haar faillissement. Vanaf dat moment is de grondeigenaar volledig gerechtigd tot gemeld depot. Indien ECL en Pure Energie haar verwijderingsverplichting niet nakomt, komt de

reservering aan de grondeigenaar toe. Indien ECL en Pure Energie haar verwijderingsverplichting wel nakomen, komt de reservering aan ECL en Pure Energie toe.

Indien ECL en Pure Energie de zonne-installatie(s) vervangen door een nieuwe, komt een eventueel opgebouwde reservering aan ECL en Pure Energie toe. In dat geval geldt eenzelfde regeling voor de nieuwe zonne-installatie(s). Bij vervanging van de zonne-installatie(s) worden de bedrijfsjaren opnieuw vastgesteld in overleg met de grondeigenaar.

Recycling van zonnepanelen

Fabrikanten en importeurs van zonne-energieproducten moeten bij wet voldoen aan de richtlijn Afgedankt Elektrisch en Elektronisch Afval (AEEA), de Nederlandse implementatie van de Europese richtlijn Waste of Electrical and Electronic Equipment (WEEE). Door de AEEA-wetgeving zijn bedrijven die zonnepanelen en omvormers op de Nederlandse markt brengen sinds februari 2014 verantwoordelijk voor de inname en verwerking van deze producten aan het einde van hun levensduur. De AEEA-wetgeving ziet namelijk iedereen die zonnepanelen of omvormers op de Nederlandse markt brengt als 'producent'. Het maakt daarbij niet uit of men een fabrikant, een importerend projectontwikkelaar, importerend installateur of importerende groothandel is. Zie voor meer informatie ook: <https://hollandsolar.nl/over-zonne-energie/recycling> en of <https://stichtingzrn.nl/nl/over> en/of <https://stichting-open.org/>.

Het is de verwachting dat voor Zonnepark Bankhoef een importerende installateur (EPC-partij, Engineering Procurement and Construction) wordt ingeschakeld, waarmee daar in beginsel de verantwoordelijkheid voor verwijdering van panelen en omvormers komt te liggen. Desalniettemin nemen ECL en Pure Energie ook hun eigen verantwoordelijkheid door de eerdergenoemde borgstelling.

Draagvlak en participatie

Inleiding

ECL en Pure Energie vinden het belangrijk dat de omgeving vanaf een vroegtijdig stadium nauw betrokken is bij Zonnepark Bankhoef, zowel in het proces als financieel. Een zonnepark is namelijk een verandering in de woon-, leef- en werkomgeving van omwonenden, maatschappelijke organisaties en bedrijven. ECL en Pure Energie beseffen en weten dat de omgeving deze verandering beter kan accepteren als er betrokkenheid is bij de planvorming en er financiële meerwaarde is voor de omgeving. Dat vergroot de betrokkenheid bij het zonnepark waardoor minder mensen het als een gebiedsvreemde ontwikkeling ervaren. Daarom bieden ECL en Pure Energie ruimte voor financiële participatie. Dat wordt in dit hoofdstuk dat nader toegelicht.

Lokaal mede-eigenaarschap en omgevingsfonds

De omgeving van Zonnepark Bankhoef kan op twee manieren financieel participeren: door lokaal mede-eigenaarschap en via het omgevingsfonds.

Deze twee vormen zijn in dit zonnepark beiden beschikbaar voor de omgeving. Er hoeft dus geen keuze tussen te worden gemaakt.

1. Lokaal mede-eigenaarschap

Door de samenwerking tussen ECL en Pure Energie kunnen omwonenden, bedrijven en maatschappelijke organisaties direct participeren in het zonnepark. De coöperatie maakt het mogelijk dat zij door middel van lidmaatschap van de coöperatie mede-eigenaar worden van het zonnepark en zo een rendement halen op de persoonlijke investering die zij hierin doen. Gebruikelijk bij coöperatief eigenaarschap in een zonnepark is dat tevens een deel van het rendement wordt besteed aan projecten of initiatieven waar in het gebied behoefte aan is. Ook daarover beslissen de leden van de coöperatie, op de algemene ledenvergadering. Als bestuur van het ECL zien we graag dat dit rendement gebruikt wordt om meer duurzame initiatieven te stimuleren. Denk hierbij aan mogelijkheden als sportverenigingen helpen verduurzamen, nieuwe zonprojecten starten binnen de gemeente, samenwerken met bedrijven op industrieterrein Bijsterhuizen om bedrijfspanden te verduurzamen en meer.



ECL en Pure Energie hebben hiervoor een samenwerkingsovereenkomst gesloten en ontwikkelen het plan op gelijkwaardige basis. ECL en Pure Energie maken samen het plan, delen de kosten die vooraf moeten worden gemaakt en delen dus het risico. Hierdoor is het uitgangspunt dat zowel ECL als Pure Energie 50 procent van het zonnepark in eigendom krijgt. In het geval van 25 hectare zonnepark is dan 12,5 hectare van de coöperatie. ECL heeft contact met EnergieSamen voor ondersteuning in de planontwikkeling.

2. Omgevingsfonds

Van het zonnepark dat wordt gerealiseerd, wordt jaarlijks een deel van de opbrengst ter beschikking gesteld aan de omgeving. Deze bijdrage is 0,50 euro per opgewekte megawattuur (MWh) per jaar, voor een periode van 15 jaar. Deze bijdrage aan een omgevingsfonds is voor windmolens vastgelegd in de NWEA-gedragscode Wind op Land en wordt ook als richtlijn gehanteerd in het landelijke Klimaatakkoord. ECL en Pure Energie hebben dit één op één naar dit initiatief voor Zonnepark Bankhoef gekopieerd. In de landelijke gedragscode Zon op Land wordt wel gesproken over de mogelijkheid van een omgevingsfonds, maar daar wordt geen richtbedrag bij genoemd. Daarom volgen ECL en Pure Energie de gedragscode van Wind op Land waarin 0,50 euro per MWh als bovenkant

van de richtlijn is opgenomen.

Met 18.000 MWh per jaar (een zonnepark van netto 18,75 hectare produceert circa 18.000 MWh per jaar) is er dan 9.000 euro per jaar beschikbaar voor de omgeving. Dit totaalbedrag is bedoeld ter indicatie, er kunnen geen rechten aan worden ontleend. De opbrengst van het zonnepark en daarmee de omvang van het omgevingsfonds is sterk afhankelijk van met name de omvang van het zonnepark dat wordt gerealiseerd. Daarnaast levert het ene jaar meer productie op dan het andere (een beter zonjaar dan gemiddeld of juist een minder zonjaar dan gemiddeld). Wel is dit een reële inschatting van de mogelijkheden.



Een visualisatie van het zonnepark vanaf de Groenestraat. Belangrijk om hierbij te vermelden, is dat hier nog geen landschappelijke inpassing en ecologische maatregelen in zijn verwerkt.

Beheer en besteding omgevingsfonds

Met de omgeving wordt besproken hoe het omgevingsfonds wordt beheerd en waaraan het wordt besteed. Het kan bijdragen aan bijvoorbeeld het landschap, de natuur, recreatie, duurzaamheid of sociale projecten. De werkgroep wil hierover in elk geval graag in gesprek. Met name de Leefbaarheidsgroep Hernen – Leur kan goed aangeven wat wensen of opgaven in de omgeving zijn waaraan het fonds kan bijdragen.

Zo kent de gemeente Wijchen het buurtfonds voor initiatieven van inwoners op gebied van welzijn en leefbaarheid. De gemeente draagt hieraan bij, mits er cofinanciering is. Het omgevingsfonds kan die benodigde cofinanciering zijn.

Een vraagstuk in Hernen, Leur en Niftrik is de uitstoot van schadelijke stoffen door snelwegverkeer. De Leefbaarheidsgroepen meten deze uitstoot. Mogelijk ontstaan daaruit ideeën die de gevolgen van de uitstoot van deze stoffen op de gezondheid beperken en kan het omgevingsfonds hieraan bijdragen.

Ook wil Hernen een verbeterde of nieuwe multifunctionele accommodatie. Het omgevingsfonds kan hieraan bijdragen. Pure Energie heeft hier ervaring mee bij Zonnepark Onder Ons in De Krim. Daar is het omgevingsfonds één van de pijlers onder de financiering van een nieuwe multifunctionele accommodatie.

ECL en Pure Energie assisteren de omgeving het fonds goed te beheren en te besteden met kennis vanuit andere omgevingsfondsen.

Planschade

De komst van een zonnepark kan planschade veroorzaken in de omgeving. Nader onderzoek moet dit uitwijzen. ECL en Pure Energie spreken hierbij de bereidheid uit om hierover met de gemeente een overeenkomst te sluiten. Het is gebruikelijk bij wind- en zonprojecten een anterieure overeenkomst te sluiten met het bevoegd gezag waarin onder andere staat hoe wordt omgegaan met planschade. Wat ECL en Pure Energie betreft kan daarin worden afgesproken dat ECL en Pure Energie de planschade vergoeden (exclusief het normaal maatschappelijk risico) die door een onafhankelijk deskundig planschadeadviesbureau volgens de wettelijke berekening van planschade is bepaald.

Bijlagen

Bijlagen bij hoofdstuk Initiatiefnemers:

- Samenwerkingsovereenkomst tussen ECL en Pure Energie (3 juni 2020)

Bijlagen bij hoofdstuk Omgevingsdialoog:

- Gedragscode Zon op Land (13 november 2019)
- Project- en participatieplan Zonnepark Bankhoef december 2019
- Stakeholdersoverzicht (geanonimiseerd)
- Adressen binnen circa een kilometer rondom het zonnepark
- Brief 29 januari 2020 aan alle adressen binnen circa een kilometer rondom het zonnepark
- Persbericht van 29 januari 2020
- Artikel De Gelderlander 30 januari 2020
- Mailwisseling met stichting Das en Boom van februari 2020
- Presentatie informatieavond 14 februari 2020
- Verslag informatieavond 14 februari 2020
- Nieuwsbrief 1 (25 februari 2020)
- Brief 10 maart 2020 aan adressen binnen 300 meter rondom het zonnepark
- Nieuwsbrief 2 (25 maart 2020)
- Presentatie overleg werkgroep 6 april 2020
- Verslag overleg werkgroep 6 april 2020
- Nieuwsbrief 3 (29 april 2020)
- Verslag overleg werkgroep 7 mei 2020
- Presentatie overleg werkgroep 7 mei 2020
- Informatie gedeeld met leden ECL voor ledenraadpleging (11 mei 2020)
- Samenvatting overleg IVN Rijk van Nijmegen en inwoner Hernen (13 mei 2020)
- Resultaat ledenraadpleging ECL (23 mei 2020)
- Nieuwsbrief 4 (24 mei 2020)
- Verslag overleg werkgroep 26 mei 2020

Bijlagen bij hoofdstuk landschappelijke analyse en inpassingsontwerp:

- Landschappelijk inpassingsplan (3 juni 2020)